

התקפה משורית - והתגוננות בפניה

מורכבים בעבר כמעט מפורמציית-רגלים בלבד, מגבירות את מאמציהן, כדי להכשיר עצמן הן להפעלת שריון והן להתגוננות בפניו (כמובן - בקנה-מידה ההולם אותן).

בהתחשב בכך וכן בעובדה שלא-פעם לובשת התנגשות בין צבאות קטנים, מבחינות רבות, את אופי ההתנגשויות שקדמו בין המעצמות הגדולות - יש ענין לחזור על פרקים מסוימים מלקח השריון במלחמת-העולם השניה, לבחנם ולראות כיצד ניתן לסגלם לתנאי הזמן והמקום.

אי אפשר לסכם עדין בבהירות באיזו מידה תשנה התפתחות אמצעי הלחימה החדשים, ילודי המדע, את פני הכוחות המזוינים של המעצמות הגדולות.

מכל מקום אינו נראה, לפי שעה, יסוד לנבואות - שהשריון, אשר הפך במלחמת העולם השניה, יחד עם האויריה הטקטית, לאחד הנושאים הראשיים בקרב-יבשה, "ירד מעל הבמה". לא זו בלבד שהחיל-המשורין תופס מקום מהראשונים במערך הצבאות הגדולים, אלא גם מדינות קטנות, שכוחותיהן היו

פרק א'

חיל השריון בהתקפה

א. עקרונות איסטרטגיים

התכונות

חיל שריון, על שלוחות-המשנה השונות שלו, מגלם בגוף אחד סגולות, שהיו עד עתה מצויות רק בחילות שונים ונפרדים: ניידות, כוח-אש וכוח מחץ. נוסף לכך, הוא מחיה תכונות של מלחמת העולם הראשונה שנעלמו מקרב-היבשה: טנח פעולה גדולים, יכולת-תמרון, מהירות וגמישות במהלכים אופרטיביים וטקטיים.

(1) המגמות

מכאן, שחיל-השריון בא להעלות שוב את מלחמת-התנועה במקום מלחמת-העמדות, לאפשר הכרעה מהירה בשדה הקרב במקום ההתשה האיטית. חיל-השריון הוא על-כן, בראש וראשונה המכשיר לפעולה תוקפנית יזומה, איסטרטגית ואופרטיבית.

(2) התנאים להפעלה

בשני תנאים עיקריים תלויה יכולת חיל-השריון לממש את תפקידו האיסטרטגי: בטיב כוחות האויב ואופן היערכותם - ובאופי הגיאוגרפי של זירת המלחמה.

לפורמציית משורינות, הנתמכות ע"י אויריה טקטית - יש עליונות לגבי אויב בלתי-משורין ובלתי-ממונע, הנאלץ מלכתחילה לפעול בדפנסיה לא רק איסטרטגית ואופרטיבית, אלא גם - טקטית.

עליונות זו של חיל-השריון גוברת אם כוחות ההגנה של האויב גורמים במערך בלתי-רצוף שני בעות בו פרצות, אם אגף בלתי-מובטח להם וכן - אם הם מתארגנים במערך רצוף, אולם קוי ושוטח. כן עשויות עובדות הגיאוגרפיה הצבאית לדרבן או להכשיל את חיל-השריון במילוי תפקידו האיסטרטגי. תודות להתפתחות הטכנית של רכב-הקרב, רכב-העזר שלו וחיל-ההנדסה המשורין, וכן תודות לאפשרויות ההולכות וגדלות של שיתוף-פעולה עם האויריה בשטח הטקטי והלוגיסטי, התרחבו בשנים האחרונות סוגי-השטח הנחשבים כ"שטח טוב לשריון". אפשר לומר שרק הרים גבוהים, יערות-פרא גדולים, גיאוגלים וביצות נרחבות, וכן נהרות רחבים מאוד, מהווים עדין מכשולים אנט-שריוניים טבעיים יעילים. מבחינה איסטרטגית אפשר לומר שיש רק גורם גיאוגרפי נכבד אחד שהוא לטובת ההתגוננות בפני התקפה-משורינת: עומק זירת-המלחמה. פירושו של-דבר - זירה, המשתרעת לעומק מעל לטוח ה"קפיצה" האופרטיבית של פורמציית-משורינת (בין 150 ל-300 ק"מ). גורם גיאוגרפי נוסף העשוי למנוע

הכרעת-שריון איסטרטגית הוא פיזור המרכזים החיוניים של ארץ מסוימת על פני שטח גדול. ואי-פיתוח יחסי של רשת-תחבורה. יתרונות אלה — זוכות בהם, כידוע, רק מדינות גדולות מועטות. לעומת זאת, ארצות קטנות ובינוניות, עטורות במבנה הגיאוגרפי, בעלות ריכוזי אוכלוסיה ותעשיה צפופים ורשת כבישים ענפה, כשם שהן רגילות מבחינה אורית כך הן גם המטרות האידאוליות להתקפה איסטרטגית משורינת.

ב. תפקידים אופרטיביים ומבנה אופרטיבי

(1) תפקידים ראשוניים במעלה.

בהתאם לתכונותיה, ובהתאם לפונקציה האיסטרטגית שלה, מהוה הפורמציה המשורינת את „להב-החנית“ של המאמץ העיקרי או את המכשיר להכרעה הסופית בשלב מסוים של מאמץ זה. כוחה המקובץ, מהירותה וניידותה — ועם זאת יכולתה להעתיק את נקודת-הכובד של המאמץ בזריות מנקודה לנקודה ולהשיג הפתעה אופרטיבית — מכשירים אותה בראש וראשונה למשימות התוקפניות הבאות:

א. הבקעה עמוקה של מערך-האויב, אחרי שנפרצה הפריצה ההתחלתית ע"י חילות אחרים.

ב. איגוף עמוק או כיתור.

ג. ניצול הצלחה — לרדיפה מהירה.

פירוש התפקידים האלה הוא שהמגמה העיקרית של הפורמציה המשורינת אינה חזית האויב אלא עורפו; יעודה הראשי אינה התנגשות-מצח אלא מהלומה בלתי-ישירה, החייבת להיות מכוונת לא למקום ההתנגדות החזק ביותר, אלא למקום-התורפה.

מפקד אופרטיבי מוכשר ישקוד על השימוש בפורמציות המשורינות שלו בהתאם לסגולותיהן העיקריות, יימנע מבלבול את המהירות ויכולת-תמרון ויפעילן כחרב חדה ולא כפטיש.

(2) תפקידים שניים במעלה.

דאי שיכולים להינצר מצבים בהם יוטל על פורמציית ויחידות משורינות סיוע ישיר לחיל רגלים לשם פריצה ראשונית של מערך-מבוצר, משימה שבה יושם הדגש על כוח האש והמחץ של חיל השריון — ובו בזמן יקופחו מזרימתו ניידותו ויכולתו לתמרן. מ„יורשו של חיל-

הפרשים“ הופך הוא למעין חיפוי ארטילרי נייד, מיוחד במינו, של הרגלים. ברוב הצבאות הגדולים קיימות יחידות שריון המיוחדות לתפקיד זה בלבד, והן מאוגדות ברוב המקרים מלכתחילה עם פורמציית הרגלים, כדי שהפורמציות-המשורינות הגדולות תוספנה להיות שמורות וחפשויות לתעודתן האמיתית (בצבא ארצות הברית: פלוגות הטנקים שברגימנטים הרגליים, גדודי הטנקים הדיביזיוניים וגדודי הטנקים הכבדים של הקורפוסים. בצבא האדום: הדיביזיות המשורינות לשיתוף-פעולה עם חיל-הרגלים החסרי בה המשורינת בתוך הדיביזיות הרגליות).

אכן, פיקודו של צבא קטן בעל כוחות שריון מצומצמים — יתלבט קשות באיזו מידה להטיל עליהם משימות תמרון או משימות סיוע לחיל-הרגלים, כפי שעוד יפורט להלן.

כן יימנע, ככל האפשר, הפיקוד האופרטיבי במסגרת של מבצע אופנטיבי — מלהטיל על הפורמציה המשורינת את ההתנגשות-הישירה עם שריון האויב. הוא ישאף תמיד להפעיל אותה ראשית-כל — למהלך אופרטיבי נגד מערך-הרגלים שמנגד, ואם תתיצב באופן דחוף הבעיה של פעולה אנטי-שריונית — תהיה מגמת הפיקוד האופרטיבי להשתמש בשריונו על-מנת לתמרן את הטנקים של האויב לתוך המערך האנטי-טנקי שלו (הדוגמה הקלסית — הקרב של גיטס-ברידג, 1942, בין „הקורפוס-האפריקאי“ הגרמני והבריטים*), או על-מנת לחתוך את ציר-ההספקה ליחידות-המשורינות שמנגד (ישנם, כמובן, מקרים שהתנגשות מכוונת בכוח-המשורין העיקרי של האויב הנה הכרח). שונה הדבר בדפנסיבה אופרטיבית, כפי שעוד יצוין בפרק הנוגע בדבר.

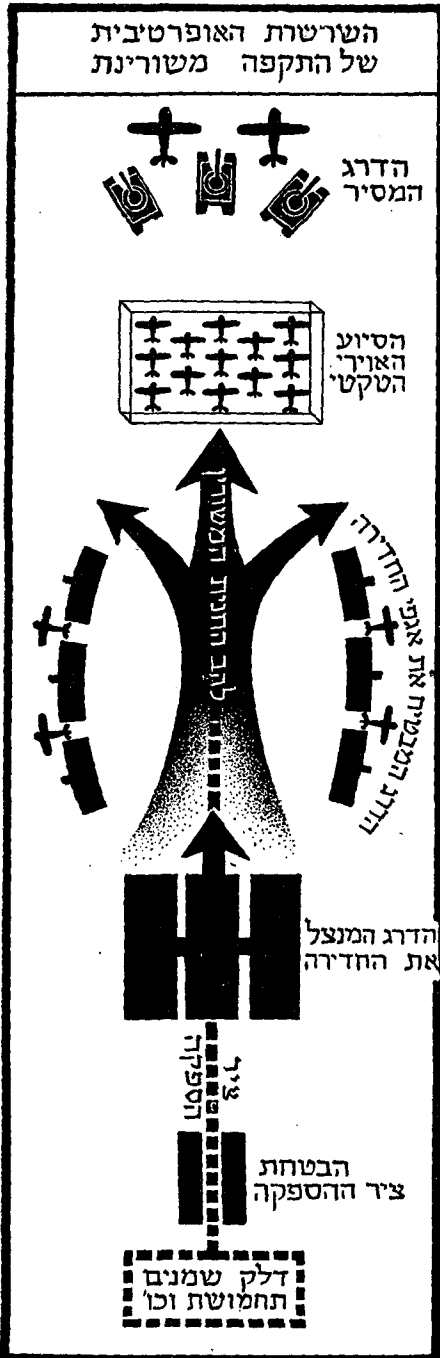
(3) השרשרת האופרטיבית.

כאמור, משמשת הפורמציה המשורינת „להב-החנית“ של ההתקפה; ועל הפיקוד האופרטיבי לדאוג לניצב, פן יימצא בידו רק כלי שבור. ההתקפה המשורינת האופרטיבית הנה מודרגת בעומק רב וכל דרג-משנה הוא חוליה בשרשרת; ואם תפגע אחת החוליות — מאיימת סכנה על הפעולה כולה. ואלה הן, מבחינה אופרטיבית, החוליות העיקריות של התקפה-משורינת:

דרג-הסיוע האוירי והיבשתי, הדרג-המקור, הפועל לפני להב החנית המשורין.

* וביתר דיוק — המארב הגדול של תותחים גרמנים, ליד אקרומה. — המער.

בשטח שעודו זרוע, בחלקו או ברובו, איי התגוננות. סדירים או „פרטיזניים“ של האויב. פיתוח ההספקה האוירית — עשוי לפתור בעיה מרכזית זו במידה רבה לגבי הצבאות הגדולים.

פ. שטיינר

(מרשם זה — וכן השנים בעמ' 21 ו-24 — אינם משקפים מצב טקטי מסוים. ערכם — מרשמי בלבד)

הסיוע האוירי הטקטי, ההדוק אל להב-החנית המשורין — כששניהם יחד מהווים את הדרג המבקיע והמתמקן.

הבטחות לאגפיה האופרטיביים של החדירה — המשוריינת העמוקה, שכן על מנת להגיע למטרתה העיקרית, לעורף האויב, היא נאלצת — לעתים קרובות — להשאיר מאחוריה ולצדיה איים וקטעים של התגוננות אויבת. הבטחות אלו תהיינה מורכבות מיחידות נ"ט גדולות (כלפי מכתנגד אפשר רית של שריון האויב), פורמציות ממוכנות (חיל רגלים ממונע, בעל כוח אש מוגבר, ושריון-כבד מסייע) לטיהור שולי החדירה וייצובם. האויריה נדרשת לחזק במיוחד חוליה זאת.

הדרג המנצל את הצלחת השריון והנע בעקבותיו בציר ההתקדמות העיקרית. לדרג זה, המורכב אף הוא מחיל-רגלים ממונע, שני תפקידים עיקריים:

לבסס את כיבושי הפורמציה-המשוריינת ולהחליפה, במידת הצורך במשלטים שהיא לכדה, למען לא ייעשה המשגה החמור ביותר — והשריון יופעל במשימה המנוגדת בתכלית ליעודה, היינו: בתפקידי הגנה סטטיים, ותשללה ממנו ע"כ סגולותיו העיקריות.

התפקיד השני של דרג זה הוא להבטיח את ציר ההספקה של הפורמציה-המשוריינת, במידה שהוא יבשתי, בהצלחתה או כשלונה של משימה זו תלויים לעתים הצלחתה או כשלונה של ההתקפה-המשוריינת האופרטיבית כולה.

(4) הרגישות הלוגיסטית.

כידוע, אין כמעט חיל, שיכולחו להילחם מותנית בצורה כה הדוקה ע"י המערכת הלוגיסטית כזו של חיל-השריון. שירותי התיקון ואספקת-חלקי-החילוף שבו — הגם גורמים-בקרוב שמשקלם אינו מבוטל כלל לעומת אלו של הגופים הלוחמים-בפעול. עליונות באלה היתה מסודות הצלחותיו האופרטיביות של רומל במדבר, ושל מסעות-השריון הסובייטיים (בעיקר, בשנים 1944 — 1945).

יתר-על-כן, בו בזמן שיחידות-רגלים מסוגלות לפעול תקופת-מה גם כשציר-ההספקה שלהן מנותק, הופכת יחידת שריון — כשנסתם, „צינור הדלק“ אשר לה והדרך להספקת השמנים, התחמושת וכד' — מפליה-הכרעה לשבר-כלי, מחוסר אונים. מערכת לוגיסטית של פורמציה-משוריינת המופעלת לפי תכר-נותיה האמיתיות — מן ההכרח שתעבור כמעט תמיד

אולם, בצבאות בעלי אוריה מצומצמת — ציר ההספקה של הפורמציה המשויינת התודרת יעבור ברוב המקרים ביבשה; ואזי תחול פתיחתו והבטחתו על אחריותו של הפיקוד האופרטיבי.

ג. מספר נקודות לאורח לחימה ומבנה טקטי

(1) איזון של אש ותנועה.

אופייני בשביל החיל המשוריני, לא רק במסגרת אופרטיבית אלא גם במסגרת טקטית, השילוב ההדוק בין אש ותנועה — עד התא הקטן ביותר שלו: כלי-הרכב המשורין עצמו.

כבמסגרת אופרטיבית כן גם במסגרת טקטית, יפה העקרון שהתפקיד הראשון והנכבד ביותר של השוריני הנו: ההתקדמות המתמדת והתמרון — האש באה לאפשר מליון של תפקיד זה.

כך כותב קצין גרמני על הטקטיקה של השוריני הסובייטי בחזית-המזרח:

„בו בזמן שאנחנו התקדמנו באופן אטי יותר והקפדנו יותר על ארגון החיפוי לפני כל „קפיצת“ טנקים, שמו הרוסים את הדגש בתנועה. פלוגה משורינת סובייטית טפוסית התקדמה במהירות וניסתה לנהל את קרב-האש בטוח הקצר ביותר ולמחוק את האויב, אם דבר זה אפשרי, מתוך כוונה לנצל בעיקר את ההשפעה הנפשית של המחץ המשוריני. אולם עקרונית, נמנעו הטנקים הסובייטיים מוזהקפה חזיתית כלפי התנגדות מאורגנת וממושכת. ברגע שלא הצליחו לחסל את ההתנגדות בהסתערות ראשונה, ניסו מיד לאגוף ולהגיע מבעד למערך ההגנה, אל דרכי-האספקה שלנו... כך היו מופיעים דו"חות על הפעת חמשה שריונים רוסיים פה ושנים עשר שריונים שם, שברגע הראשון לא עשו רושם. אולם, כעבור זמן מה, היתה מתבררת תמונה של חדירה משורינת עמוקה, המחניקה את פעולת השיריות העורפיים, את תנועת העתודות ואת רשת הקשר... לא פעם פרצה פניקה גם בתוך השריר תים העורפיים וגם בתוך החזית; וכך התברר, שהתמרון של יחידות-שריון-קטנות בעורף שלנו והמהלומות הבלתי-ישירות שהנחיתו עלינו — השיגו תוצאות גדולות יותר מהסתערות חזיתית מכווצת של חטיבה משורינת שלמה נגד מערך-הגנה מאורגן“.

תיאור זה, מגלם את אחד מאורחות הקרב המובהקים של יחידה טקטית משורינת, אולם הוא ניתן לביצוע רק בשלושה מצבים: —

ה אחד — תנאי שטח מתאימים (קרקע שהנו גם עשיר במחסה טבעי וגם מתאים לתנועה).

המצב השני הוא — אם מערך הגנה של האויב הוא בלתי-רצוף, או נשבר כבר ע"י פריצה התחלתית. בהעדר שני אלה מתאפשר תמרון הסנקים בצורה המתוארת לעיל רק ע"י הבטחה והסיוע של יחידות-המשנה האחרות, שעם הסנקים עצמם הם מהווים את גוף-היסוד-הטקטי של השריון, צות-הקרב המשוריני.

(2) השרשרת הטקטית.

בדומה לפורמציה האופרטיבית המשורינית, מהווה גם יחידת-השריון הטקטית שרשרת — שכוחה בשילוב ההדוק בין חוליותיה. ואלה הן החוליות העיקריות של ההתקפה המשורית במבחינה טקטית:

הדרג המסייר — כולל גם את הסיור האוירי המוקצה ליחידה טקטית, גם את הסיור היבשתי ע"י יחידות משורינות וממונעות קלות וגם את הסיור ע"י האזנה לאלחוט-של האויב. רק רציפות מוחלטת של פעולת דרג זה וקשרו ההדוק לגוף הטקטי העיקרי — שהוא משמש לו „עינים ואוזנים“ — מבטיחים את היחידה הטקטית המשורינת בפני מארכים אנטי-טנקיים, התקלות במיקוש ובמכשולים ובפני מכות-נגד משורינות מפתיעות. בצדק אומר מפקד-שריון נודע, גנ' וולסקי: „פעולת סיור חייבת להימשך יום ולילה — ואסור שתיפסק ולו גם לשעה אחת. גם בזמן שהגוף העיקרי נעצר לתיקונים ולקבלת-דלק — חייבות יחידות הסיור להטריד את האויב בהתמדה ולא להפסיק את המגע איתו בשום פנים. רק כך מובטחת מהירות התמרון של הגוף העיקרי“.

הדרג הלוחם העיקרי — מורכב מגורמים שונים שחייבים להתמוזג לכלי אחד ויחיד: השריון ואלה הגורמים:

השריון — גורם-התמרון העיקרי, הפועל בראש ובראשונה נגד הרגלים של האויב; חיל הרגלים המשורין — המבטיח את הגורם-התמרון מפני הנשק האנטי-טנקי; יחידות אנטי-טנקיות — השומרות על הצות בפני מכה-נגדית משורינת;

חיל-ההנדסה המשוריין — המבקיע ליתר הגורמים את הדרך על פני מכשולים, מוקשים וכדומה. בכל הצבאות התבלטו בעניין בקביעת היחס הנכון, בצות-קרב משוריני, בין יחידות הטנקים מזה, וחיל-הרגלים המשוריני מזה, והמסקנה שכמעט כולם הגיעו אליה היתה, שיחס זה צריך להיות — 1:1.

שרשרת זו על דרגיה, המהווה את היחידה הטקטית היסודית (חטיבת השריון), חוזרת ביחידות המשלח שלה בצותי הקרב המשוריינים.

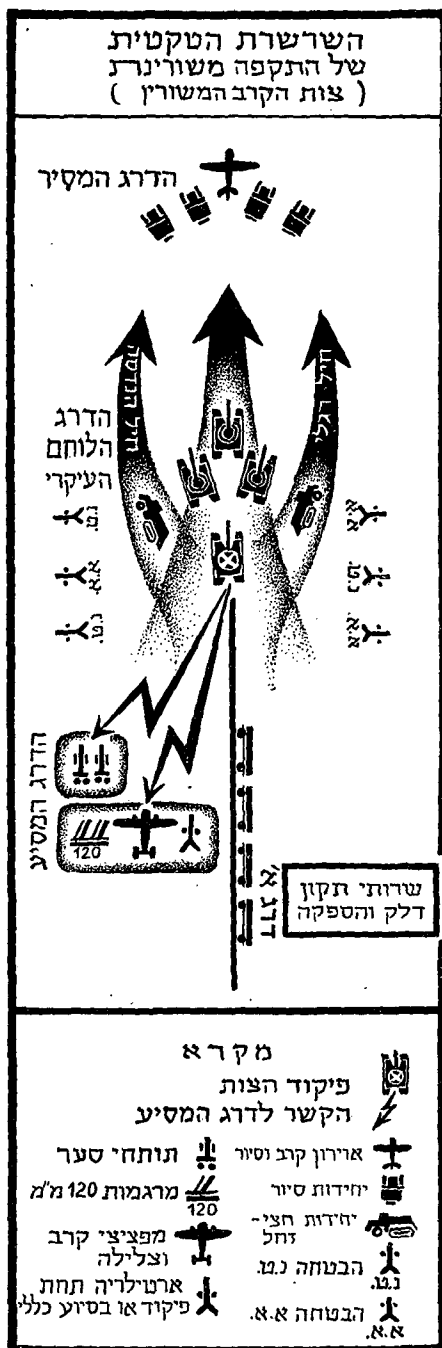
האיזון הגמיש בין הדרגים השונים של צנתות הקרב שלו — הוא אחד המפתחות העיקריים להצלחה שבידי המפקד הטקטי. בהתאם לתנאי השטח ומהלכי האויב, יגביר המפקד בצות אחד את הרגלים, המהנדסים המשוריינים ואת הדרג המסייע — אם יש להתגבר על התנגדות נמרצת ומתוכננת; ואילו בצות אחר, שתפקידו תמרון מהיר, — יגביר את השריון; בצות שלישי, אפשר ויחזק את הגורם הנ"ל. — אם יש סכנה של מכת נגד משוריינת. בשרשרת הטקטית, עוד הרבה יותר מבשרשרת האופרטיבית, חיוני שיתוף הפעולה המלוכד, בין הגורמים השונים שבתוך הדרגים, ומעל זה — הליכוד ההדוק בין הדרגים עצמם; ומכך נובעת גם משאלה לגבי המבנה האורגני הקבוע: כי כל יחידת משנה מכל השלוחות חייבת להיות לא נספחת לשריון אלא — בורג במכונה האחת של הגוף המשוריין.

(3) בעיות לוגיסטיות ברמה הטקטית.

בהתחשב ברגישות הלוגיסטית האופרטיבית שצוינה לעיל, הכרח הוא להכשיר את היחידה הטקטית בצותי הקרב שלה, לעצמאות — מבחינת הספקה — לפחות לתקופה מסוימת. שאיפה זו התגבשה בצורה בולטת בדוקטרינה הגרמנית שהוכיחה עצמה במלחמת העולם השנייה. דוקטרינה זו קבעה, שכל צות קרב צריך לשאת עמו דלק לצורך תנועה של מ"מ 150 עד 200 ק"מ, מזון ותחמושת לשלושה ימים; ואותה כמות צריכה להיות מוסעת בדרג א' של היחידה הטקטית (רגימנט שריון, או בריגדה משוריינת) בכללה. כן נכללים, לשם עצמאות לוגיסטית גבוהה יותר, שרותי תיקון, בתימלאכה קטנים וכד' — ביחידה הטקטית.

(4) הגמישות הטקטית.

כשם שיכולתו של מפקד צות משוריין ל"שחק" באופן הפשי וההפעיל את כוחותיו באופן בלתי שיגרתי, ותמיד תוך סיגול לנסיבות המשתנות, קובעת את יעילות פעולתו, — כך רק גמישות הפיקוד על היחידה הטקטית ועל הפורמציה היא בה כדי לאפשר מיצוי מלוא אפשרויות התמרון האופייניות להתקפה משוריינת. בצורה קולעת הגדיר גנ' השריון הסובייטי ולסקי את דרכי הלחימה של צנתות שריון המתמרנים בעורף האויב, כדלקמן: "מבנה הקרב של הצותות תלוי בראש וראשונה בתגובת האויב.

הדרג המסייע — המורכב מ"תותחי סער" מהנשק התומך הכבד של הפורמציה שהועמדה תחת פיקוד הגוף המשוריין — או בסיוע כללי לה, הכל לפי המסבות, — ומסיוע אירי ישייר של מפציצי קרב וצלילה.

וצריך להיות גמיש ודינמי. מבנה זה משתנה על כן, בקביעות; אולם יש לדעת איך לערוך מחדש, תוך כדי קרב, ולשנותו בלי להפסיק את ההתקדמות — והעיקר לנצל „בבזק“ את מקום-התורפה הנוח ביותר למכה מכרעת“. דברים אלה חלים לא רק על השריון עצמו אלא על כל היחידות אשר בצות-המשורין.

„הגמישות ותופש התמרון מתבטאים בראש וראשונה בהפעלת הרוזנות. לעתים קרובות מאוד אין להניען לאורך ציר ההתקדמות העיקרי, אלא יש לכונן לאותו מקום, שבו האויב מצפה פחות מכל לפגישת עם שריון דוקא. אם הרוזנות מוצאות אז מקום תורפה במערך האויב עליהן לנצל באופן מידי — ועל המפקד להפכן ליחידה קדמית, ואילו את הצוות שנחשבו לקדמיות — לרוזנה. שכן אסור למפקד צוות-קרב משוריינים להישאר בלי רוזנה שתתמיד בידיו. וכוחם של הדברים יפה לגבי פורמציה אופרטיבית גדולה כליחידה טקטית הקטנה ביותר“.

(5) צוות-השריון בלילה ובחניה.

מקובל לחשוב שהטנק מחוסר-אונים בלילה. אולם הנסיון של מלחמת-העולם השניה הוכיח, שבהכנה תכניתית ותוך שימוש יעיל בחיל-רגלים משורין, במהנדסים-המשוריינים וביחידות-סיוור קלות — אינה חיבת לחול, עם חשכה, הפוגה בהתקפה-משורית. יגת, ואילו מתגונן שיבטח בהפוגת קעין זו — עלול לעמוד בפני הפתעה גמורה.

רק גורם אחד (פרט, כמובן, להתגוננות פוצללת) עשוי להפסיק את ההתקדמות המשורית: הוא הצורך במילוי-דלק, בבדק הרכב ובימנחה לצוות. הפוגות כאלה הן התקופות המסוכנות ביותר ליחידה משוריינת, הן ביום והן בלילה. לכן יש צורך בהבטחה קפדנית: גם על ידי הסתרה במידת האפשר, וגם ע"י המבנה. מבנה ההבטחה בשעת חניה, שהוכיח עצמו במלחמת-העולם השניה, הוא „התיבה“ או „מבצר הרכב“. פירוש הדבר, ריכוז של שירותי-התיקון ביחידות-הבדק הקלות של רכב האספקה וכל רכב הקרב העוסק במילוי ובתריקונים — כשסביבם ערוכות הבטחות של כלים נגד-טנקים, חיל רגלים משורין, ויחידות טנקים אחדות. כמובן, שבשעות היום (לפחות) הבטחה אורית „גמל-שריונים שכזה היא בגדר תנאי בל יעבור“.

ד. הפיקוד

1. כל הצבאות הגיעו במלחמת-העולם השניה לידי מסקנה אחת: מפקד התקפה משוריינית, עד

הדרג האופרטיבי הגבוה ביותר, מקומו חייב להיות בנקודה קדומנית ככל האפשר, המפקד יכול לנהל את הקרב המשורין בהחלטות-בזק, כפי שטבעו של קרב כזה מצריך, רק תוך מגע בלתי-אמצעי עם יחידות-החלוץ שלו, וע"י ראייה תכופה של תמונת-הלחימה בכללותה. לכן, איורון-הסיוור וקרון-האלחוט המשורין הם בחזקת כלי-ניהול הכרחיים בשביל מפקד התקפה-משוריינת. כן ידאג המפקד לתכנון כזה של רשתות-הקשר, שיאפשר לו לקבל ולמסור הודעות — ברציפות וללא-הפרעה.

2. מסתבר מכאן, לפי מסקנת כמה צבאות, שהמפקדה של גוף אופרטיבי משורין, ושל פורמציה משוריינת, צריכה, באופן שיגרת, להסתעף לשלושה חלקים: מטה-טקטי, מפקדה-קדמית ומפקדה-אחורית. אולם, הנסיון הראה שאין להגוים בהרחקת המטה הטקטי מהמפקדה הקדמית, פן יאבד הפיקוד האופרטיבי את השליטה על הגוף הגדול והמורכב שהוא מנהל. כדוגמה מאלפת לכך שימש רומל, שמתוך רצונו להיות קרוב ביותר למרחבי-הקרב, הפסיד לא-פעם את השליטה האופרטיבית, וזו עברה למפקדה הקדמית שלו, אשר גיהלה את המערכה בקויה הגדור לים, למעשה — בלא ידיעת המפקד.

3. מכל אלה יש, אפוא, להסיק את המסקנה, שעל הפיקוד האופרטיבי לשקוד על קשר הדוק עם כל המפקדות הנתונות למרותו הכללית, שכן קשר זה הוא זהה עם השליטה על הדרגים האופרטיביים, ובשליטה זו — ערובה להצלחתם. יש לציין במיוחד את חשיבותה של המפקדה העורפית, האחראית על ההפעלה ללא „חיכוך“ של המערכת הלוגיסטית, שהיא „מערכת-הדם“ של ההתקפה כולה.

ה. מקומות-תורפה של התקפה משוריינת

1. המגבלות החלות על פעולות החיל המשורין נעוצות על-פירוב בתנאים אובייקטיביים, כגון: פני-השטח, אקלים, ערפל, לילה וכדומה. אולם, האמצעים הטכניים מאפשרים התגברות על רוב הקשיים האובייקטיביים האלה בדרך זו או אחרת.

2. מקומות התורפה האמיתיים של פורמציות ויחידות משוריינות הם במגוון המורכב של שלוש ה„שרשראות“: האופרטיבית, הטקטית והלוגיסטית. ונגד חוליות-החיבור החלשות שבשרשראות הללו — יכון המתגונן את מהלומותיו.

התגוננות בפני התקפה משורית

א. עקרונות איסטרטגיים

בויתורים על שטחים רבים, על מרכוזים חזירניים רבים, באבידות לא-מעטות בכוח-אדם ובחימוש כאחד; עד עתה, מצויה רק דוגמה מוצלחת אחת של התגוננות איסטרטגית בפני אופנסיבה-משורית מעין זו: מערכות ההגנה של הצבא האדום, בשנות 1941-42 (ובהיקף מצומצם יותר, גם בקרבות ההתגוננות של הצבא הסיני בשנים 1936-1945).

בזירה "שטוחה":

מדינה בינונית או קטנה, שאינה יכולה להרשות לעצמה ויתורים על מרחבים גדולים, הפסד מרכזי-כלכלה חיוניים ואבידות גדולות בחימוש ובנפש, צבאותיה לא יהיו מסוגלים להכשיל את התמרון-המשורין ע"י תמרון-נגדי איסטרטגי כנ"ל. במקום העומק הגיאוגרפי-האיסטרטגי יצטרכו הם להציג את העומק האופרטיבי-הטקטי: כלומר, ע"י עומק וצפיפות של מערכת-הגנה — להקהות את להב-התנית המשורין של התוקף. בה בשעה, שבזירת-מלחמה "עמוקה", מגמת ההתגוננות היא לגרום לכך שהלהב "יכה באויר", הרי מגמתה בזירת-מלחמה "שטוחה" היא לסבכו ברשת בלתי-חדירה.

(3) "השבירה".

כשם שהשלב הסופי והמכריע של דפנסיבה איסטרטגית הוא האופנסיבה-הנגדית — כך הוא במיוחד, גם בדפנסיבה כלפי התקפה-משורית. שלב זה יכול להיות מבוצע רק ע"י כוחות משוריינים וממחכנים של המתגונן. לכוחות רגליים-בלבד — אין כל סיכוי לחסל מבחינה איסטרטגית ואופרטיבית את מכשיר התמרון-המשורין של היריב.

ב. תפקידים אופרטיביים ומבנה אופרטיבי

1. המגמות:

המגמות האופרטיביות של ההתגוננות בפני התקפה-משורית הן — לשבור את השרשרת האופרטיבית הטקטית והלוגיסטית שלה בחוליותיה הרגישות ביותר. פירוש הדבר: להפריד בשרשרת האופרטיבית של ההתקפה-המשורית בין

אם בדרך כלל נכון שהיסוד להתגוננות מוצלחת בפני כל התקפה שהיא — הוא קודם כל בידיעה ברורה ומבוססת של מטרות התוקף ואורחות-הלחימה שלו ושל התגובה ההולמת אותן. — על אחת כמה וכמה נכון הדבר לגבי התגוננות בפני התקפה משורית.

(1) מגמות.

לפיכך, להתגוננות — בהתאם לתכונותיו ולמגמותיו האופרטיביות של חיל-משורין, שצוינו לעיל, בסוגית התקפת-השריון, — שתי מגמות איסטרטגיות עיקריות:

— לחסל את פלי-התמרון של האויב, את "להב-החנית" המשורין.

— למנוע ממנו את התימרון המהיר — ואת השגת הכרעת-הבזק — או ביתר דיוק: את החדירה העמוקה ואת ניצולה ע"י מחלכי איגוף וכיתור.

לפי כך, מתחלקת ההתגוננות בפני התקפה משורית מבחינה איסטרטגית, לשני שלבים גדולים:

הק הית, "להב-החנית" המשורין — ושבירתו.

(2) התנאים להפעלה.

את מגמת ההק הית אפשר — בהתאם לאופי זירת-המלחמה — להשיג בשתי דרכים.

בזירת מלחמה "עמוקה":

תמרון-נגדי, להכשלת התמרון-המשורין של התוקף. ושלביו הם: נסיגה איסטרטגית מתנועת האיגוף והכיתור של שריון האויב, — מתיחת קווי-הספקה שלו מעבר ליכולתם, — הסרדת קווי-הספקה אלה ע"י פעולות זעירות, פשיטות והתקפות-האוויר. כל אלו, מכריזות "להביא, בסופו של דבר, להתשתם של גיסות השריון התוקפים, להאטתם ולבלימתם. ועם זה, להכין את השלב השני, המכריע — את האופנסיבה-הנגדית.

מעטות מאוד זירות-המלחמה המאפשרות התגוננות איסטרטגית מעין זאת; וכן מעטים מאוד הצבאות שהיקפם — מזה, וניידותם — מזה, מספיקים לאורח-מלחמה כנ"ל. שכן איסטרטגיה מעין-זו כרוכה, כמובן,

חיל-הצבא הפועל באים רק להתוֹסֵף על הרשת.
הזאת ולהשלימה.

כאן מתאשר, בפעם נוספת, העקרון הידוע: שבמל-
חמה החדשה כמעט בוטל ההבדל בין "חזית" לבין
"עורף"; ולא רק המאמץ-המלחמתי בכללו, אלא
גם התפקידים האופרטיביים והטקטיים הממשיים,
אי־אפשר כי יבוצעו ע"י הצבא בלבד, ויהיה גודלו
אשר יהיה, אלא דרושה לכאן השלמה ע"י גופים
מיליציוניים המוניים של הגנה מרחבית.

רשת עמוקה של איי־הגוננות, שתעודתם להביא לידי עצירה מכרעת של „להבה־החנית“ המשורית, ולידי שבירה של השרשרת האופרטיבית והטקטית של התוקף, אפשר לכנותה: „איזור הבליומה“. באיזור זה מופעלים ע״י המתגונן האמצעים הטקטיים הבאים: תותח־יסער; תותח־ג.ט. ביחידות מקר בצות או מפוצלות, בהתאם למסיבות; נשק ג.ט.

“להבה-החנית” המשורין — מצד אחד, לבין דרג-
ההבטחה והדרג-המצל — מאידך גיסא, ולבודד
ע”י כך את “להבה-החנית”, ואילו בשרשרת-הטקסט
(של צות-הקרב המשורין) — להפריד בין הטנקים,
מצד אחד, לבין חיל-הרגלים, המהנדסים-המשוריינים
והורג המסייע — מהצד השני.

מגמת המתגונן לגבי המערכת הלוגיסטית של הר
תוקף: לסתום את מערכת־החיים של ההתקפה
המשורית, את צירי־ההספקה ביבשה ובאוויר, ובמ
יחד — לסתום את "צינור־הדלק" שלה.

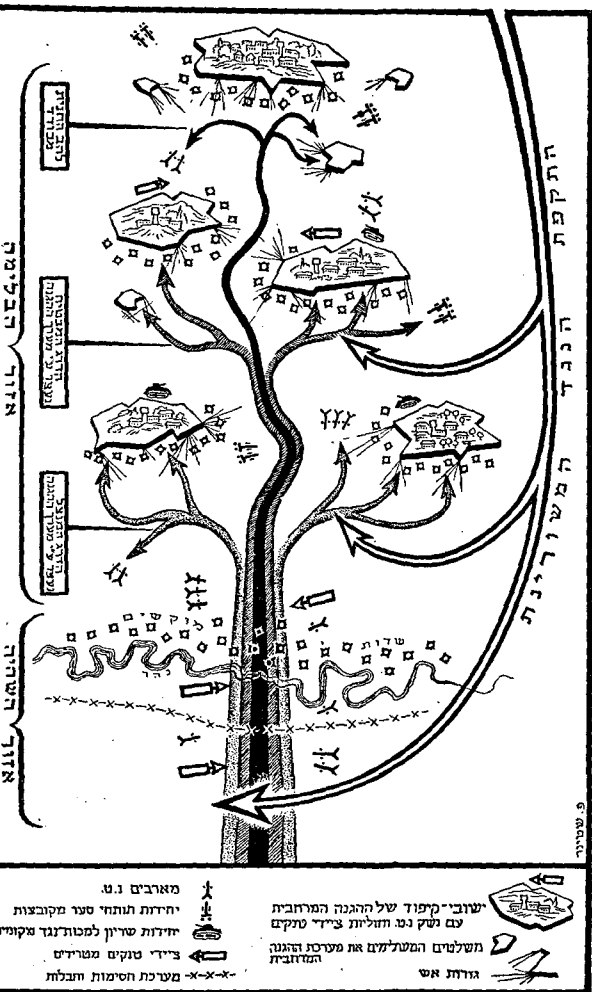
2. האמצעים:

לשם מימוש המגמות האלו, מצויים ביד הפיקוד-
האופרטיבי, שני סוגי אמצעים, שאותם הוא מצרף
וממזג למערך-התגוננות כולל:

אמצעים-משהים: — מכשולים טבעיים ומלאכותיים; מיקוש; חבלות בדרכים, גשרים וכדומה; הטרדות של צירי-העורף היבשתיים של ההתקפה-המשורית ע"י יחידות זעירות, פשיטות של יחידות גיידות קטנות מסוגים שונים או של יחידות שריקן. התקפות מן האויר. אותו האויור של ירית-הקרבות שבו מופעלים בראש וראשונה האמצעים האלה, יבו המגמה של הפיקוד האופרטיבי להאיט את ההתקדמות של ההתקפה-המשורית אבל לא לעצרה עצירה מוחלטת, נקרא אויור ההשהיה.

א מ צ ע י ם - ב ו ל מ י ם : לאלה שייכים כל
הגורמים מהם מורכבת הרשת שבה נועד להסתבך
„להב־התנית” המשורין באופן סופי.

היסוד שברשת זאת הנה מערכת אי-התנגדות, המשתרעת בעומק גדול ככל האפשר (ובעצם הרי צריך שתקיף את כל זירת-המלחמה כולה). אי-התנגדות אלה, בחלקם, יהיו המוצבים והמתחמים של הצבא הסדיר המוקמים במידת האפשר בסוגי-שטח שהם בגדר מכשולים אנטי-טנקיים טבעיים. אולם, המערך המבוצר של הצבא הסדיר בלבד, לא יצור אותם עומק וצפיפות של אי-התנגדות שהנם דרושים לצורך הגשמתה של מגמת הבלימה של התקפת-משוריית, אם לא תיהפכנה נוסף עליה, כל נקודת-ישוב, כגדולה כקטנה, לאי-התנגדות מאורגנים והמצטרפים אל המערך ה"נ" להשלימו. אדרבא, ניתן לומר כי הישובים המאורגנים הסיחים, למעשה, השלד העיקרי של רשת הבלימה: — ואילו המוצבים והמתחמים של יחידות

הרים גבוהים — וכן ביצות גדולות — עודם בגדר מכשולים לחדירת שריון. לעומת זאת, מסוגלים צותיקרב משוריינים, בעלי-ציוד חדיש, לנוע בסוגי קרקע אשר ראום אי־פעם כ„בטוחים־בפני־שריון“. דבר זה הוכח במיוחד בקוריאה.

2. מחסומים וחבלות.

מובן מאליו, שע"י עבודה הנדסית מאומצת ותכ" ניתית אפשר להגביר את קשיי השטח לגבי השריון התוקף. חפירות אנטי־שריוניות, מחסומי־דרכים, פיצוצי גשרים וכדומה, עשויים לעכב במידה ניכרת את התקדמות האויב. אולם יעילותם תלויה במידה רבה בתנאית הטופוגרפיים של הזירה. שכן צות־משורין חדיש נמנע בדרך כלל מלנוע על כבישים ודרכים, ויבחר בהם רק כאשר צורת השטח (הרים, יערות, תנוחת הישובים) תכריחו לכך. נקל להבין, שאין כל ערך הן למכשול טבעי והן למחסום מלאכותי באם אינם מחופים ע"י אש אבטומטית ואנטי־שריונית. וע"י מוקשים.

3. מוקשים

המוקש משלים במידה ניכרת את המכשולים הטב" עיים והכלים הנט. האחרים. במלח"ע ה־2 היו נהוגות שתי דרכים עיקריות לשימוש בכלי זה: האחת, שבה השתמשו בראש וראשונה הבריטים בחזית הצפון־אפריקאית, היתה ליצור שדות־מוקשים ענקיים זרועים על פני קמ"ר רבים (כשבשדה, שאורכו 1½ ק"מ ורוחבו 400 מטר, זרועים 35,000 מוק"שים); יתרונה היה בכך שצות־השריון של האויב אולצו לאגוף בתנועה רחבה את השדות או לפרוץ דרכם. אמנם לדרך זו גם מיגבלות לא־מעטות. אחת מהן היא, ששדות־מוקשים גדולים מתגלים במהירות ואינם מהווים עוד הפתעה לתוקף, והוא יכול לפוצצם, ע"י הרעשה והפצצה מהאוויר או ע"י הרעשה ארטי־לרית, עוד בטרם יסתכן בהם. המגבלה השניה, הנון הכמויות הגדולות של מוקשים — וכן כל־י תחבורה וכוחות־עבודה — הנדרשים ליצירת שדות־ענק רצופים כאלה. החסרון השלישי, — מבחינה טקטית־פסיכולוגית — הוא שביצורי־מוקשים גדר לים עלולים ליצור הרגשת בטחון מופרזת בקרב המת־גונן. הדבר נתברר בקרבות־לוב (בקיץ 1942), כשה־ארמיה השמינית הבריטית סמכה בעיקר על חגורות־המוקשים שלה — ולכן הופתעה כאשר דיביות־השריון של רומל, גם פרצו פרוודורים בשדות האלה וגם עקפום דרך שטחי בינים — באגפי הבריטים ובעורפם.

של חיל־רגלים, מעמדות מבוצרות או ע"י יחידות צידי־טנקים ניידים, והארטילריה הנ. מ.; כל אלה — נגד השריון של האויב. גם ארטילרית־שדה יכולה לתרום תרומתה. נוסף על כך מופעלות אש־הכלים־האבטומטיים, אש המרגמות והאש הארטי־לרית נגד הרגלים של התוקף. מובן מאליו, שעל חיל־האוויר של המתגונן להכות בשני סוגי־מטרות אלה כאחד.

3. ההתקפה־הנגדית:

הכוחות המשוריינים, הממוכנים והממוגנים של המתגונן נערכים בעומק של איזור־הבלימה, תוך הקפדה מוחלטת על הסוואה — וביחוד בפני סיור־אוויר של התוקף, ומחוץ לטוח „להב־החנית" המשורין שלו.

בהפעלתם, יש לשים לב במיוחד תוך שיקול מחושב, לקביעת הזמן ולהגדרת המטרה. על מנת להשיג תוצאה מכרעת — אין ל„שלח" את ההתקפה־הנגדית האופרטיבית מוקדם מדי, אלא בדרך כלל רק לאחר שההתקפה־המשוריינת כבר הואטה והסתבכה באיזור־הבלימה.

בהתאם לעקרונות שצוינו בפרק הקודם, כמטרות של התקפת־הנגד האופרטיבית ישמשו בראש ורא־שונה: אגפי האויב ועורפו, דרגי־ההבטחה והניצול, ובאופן מיוחד — צירי־ההתקפה היבשתיים, שירותי העורף על דרגיהם ומטותיהם; ורק במדרגה השניה — השריון של האויב גופו.

ג. נקודות אחדות לגבי המבנה הטקטי ואורחות הפעולה הטקטיים

על מנת להשיג את המטרות האופרטיביות של ההתגוננות בפני התקפה־משוריינת, יש לשלב את כל הגורמים והאמצעים הטקטיים במערך כולל ומגור בש — ולפי תכונותיו של כל אחד מהם, תוך ידיעה מדויקת של סגולותיו ומגבלותיו.

1. השטח.

ערך רב נודע לניצול מכשולים טבעיים — וחיוק מערך הגנה גם באיזור־ההשניה וגם באזור־הבלימה. הפיקוד הטקטי של המתגונן ינסה לבחור את המקר מות לאי־ההתנגדות כך שיהיו מובטחים מרוב הצדדים ע"י מכשולים טבעיים כאלה. אולם, כפי שכבר נאמר לעיל, עקב ההתקדמות הטכנית בבנין הטנקים ובדרכי עבודתם של המהנדסים־המשוריינים, רק נהרות עמור־קים ורחבים, יערות צפופים, מדרונות תלולים, ושטחי

לגבי מתכת, לא יוכלו למצאם, היו מפורזים בכל מקום, בכל כביש, כל שביל, כל גשר; פעם היו חפורים ומסוים היטב, ופעם היו גלויים לגמרי. הם אמנם לא עצרו אותנו, אבל השהנו במידה ניכרת. אופן זה של מיקוש גם החליש באופן מתמיד את מצבת הקרב של צותי-השריון שלנו, ובמיוחד הביא את המהנדסים לידי כך שיאלצו לפנות מוקשים ללא הפסק עד אפיסת כוחות. נוסף על כך, מיקשו הרוסים באופן עקרוני כל עמדת-אש שבעומק שדה-הקרב. סביב כל תותח-שדה או תותח נ. ט. ונ. מ. סביב כל מוצב-פיקוד, היתה גורת מוקשים (אנטי-שריוניים

הדרך השניה של השימוש במוקש, הן הידועות ממלחמת-העולם השניה, היא הסוביטית, שעיקרונה להמנע מעריכת שדות-מוקשים גלויים וידועים, ולהפעיל נשק זה במפתיע — אם הכונה אינה לעצור את האויב ע"י מוקשים, אלא להתישו ולהטרידו באופן מתמיד.

כך כותב קצין גרמני: „בזמן התקדמותנו הגדולה בקיץ 1941, השתמש הרוסי בכמויות בלתי-משוערות של מוקשים, אולם בהתחלה לא יכלנו לגלות כל שיטה וכל שגרה בשימושם. מוקשים אלה, הטמונים בארצי עץ כדי שמכשירי-החיפוש שלנו, שפעלו רק

נחל גועש השריון...

עקרונות מלחמת השריון הם, בקיצור:

ניידות;

מהירות;

גישה בלתי-ישירה.

האמצעים-למימוש הם:

(1) השיתוף ההדוק בין שריון והאוויר.

(2) הפתעה במקום ובזמן-מהלומה.

(3) קודם-כל — הניצול של ההדירה-הטקטית

להדירה איסטרטגית עמוקה, המבוצעת ע"י כוחות-שריון הדוהרים עצמית לפני הגוף העיקרי של חיל-הצבא.

קצב-השריון מבקיע את ההבקעה המכרעת, האיסטרטגית, בתנאי ששומרים עליו כל הזמן. אופן ההתקדמות האמיתי של כוחות-שריון, דומה לנחל-גועש, המקיף אי-ההנגדות חזקים וחודר למקומות חורפה. הוא מתכווץ בעברו פירצה צרה והוא מתפשט לאחר שעבר אותה.

בהתחדות קצב-ההתקדמות וביכולת להעביר את המאמץ העיקרי במהירות מגזרה לגזרה, — בשני אלה צפון הכושר לשחק את האויב.

בכל שלב, לאחר הפריצה הראשונה, מאימת התקדמותו של השריון על האויב במקומות שונים. על-ידי כך מוסחת תשומת-לבו של פיקוד האויב מנקודה מסוימת אחת והוא מפזר את הורבות שלו, שאינן יכולות להגיע בזמן לאותו מקום שבו האיום מתפתח למהלומה-ממשית. לפי-כך יכולים כוחות-שריון, המגוהלים נכונה, להשיג הפתעה טקטית ואיסטרטגית, בעת-ובעונה-אחת.

עוד ביוני 1950, קראנו — כי הסוג החדש של

* או שהנתקף מונע את שיגור הרורבות שלו למקום שבו מתפתחת המהלומה הממשית מתוך סברה וחשש, שלא זו עתידה להיות המהלומה בה"א הידיעה — וראוי משום-כך לשמור את הרורבות בשביל המהלומה הצפויה עדין לפי הערכתו. כזאת אירע גם בעת הפלישה לנורמנדיה. — המער.

הבוקה יצמם את יעילות השריון בעתיד. כמה ימים לאחר פרסום זה, חצה הצבא הצפון קוריאני את קר הרוחב ה-38 והגיע מקץ 48 שעות לסיאול. הסנקים הצפון-קוריאניים המשיכו להתקדם למרות הנשק הנ. ט. ולמרות מאמצי חיל-האוויר של ארה"ב. אכן, כמה סיבות היו לדבר: החימוש והאימון הבלתי-מספקים של הדרום-קוריאנים; הגבול הבלתי-טבעי, שלא ניתן להגנה יעילה; מזג-האוויר הרע שמנע פעילות מלאה של חיל-האוויר, וכן קשיי-ההספקה של צבא ארצות הברית. אולם, כל המסיבות האלה אינן צריכות להסיח את דעתנו מהעובדה המרכזית, כי למרות התגברותה הרבה של ההגנה הנגד-שריונית — אין אמצעי-נגד מוחלט כלפי נשק זה (השריון), המכריע במלחמת-יבשה. אמנם, משרים בהתמדה כלים נ"ט. — אך, דבר זה חל גם על הטנק עצמו. — יש כבר היום סוג מיוחד של שריון העומד בפני המטען החלול; כלים מסוג הבוקה, כוחם יפה לגבי טנחים קצרים בלבד; תותחים נגד-טנקים מתגלים בנקל — והם מושג מדים במהירות ע"י הסנקים של האויב, (אם אינם משוריינים). לכן, רק תותח נ. ט. משורייני נייד, עם או בלי צריח, יכול להתמודד עם הטנק בשדה.

כרכב המשורייני חלו הרבה שיפורים מאז מלחמת העולם-השניה, — במנוע ובששירות, בשריון ובתותח, בציד הכיוון ובציוד-הקשר. השריון יכול לפעול כלילה כמו ביום, ביחוד אם משתפים פעולה עמו חיל-רגלים וחיל-תותחנים, המורסקים על כלי-רכב המשוריינים אף הם — מבחינת איסטרטגית, הוא כיום, כמו קודם, הגורם-המכריע. ודאי, אפשר לגרוע מערך חיל-השריון אם מפצלים אותו, מרתקים אותו לתפקידים שניים במעלה, מפעילים אותו ססטית גרידא, בשטח בלתי מתאים, או בתפקיד-הגנה.

גנרל גודריאן

ואנטי רגלים, במעורב). ואם דבר זה לא היה אולי נעים גם בשביל החיילים הרוסיים עצמם, הרי שיטה זו העמידה את השריונים שלנו בפני הפתעות בלתי פוסקות.

4. תותח-סער או "משחיתי טנקים".

אחד מכלי-ההגנה העיקריים בפני התקפות שריץ שטיפחום צבאות גדולים במלחמת-העולם השניה היה תותח-סער — בעצם, כלי-ירייה ארטילרי, או תותח אנטי-טנקי בעל קליבר גדול (בני 75, 88, 105 מ"מ — אצל הגרמנים, 76, 85, 101, 122, 152 — אצל הכוחות הסובייטיים, 75, 76, 105 מ"מ — אצל האמריקאים, 17 ליטראות — אצל הבריטים), אשר עשאוּם ניידיים, ו"עוברים-בכל", ע"י הרכבתם על גוף של טנק. בעוד שאין לתותח כוח שדה-האש של 360 מעלות שיש לצריח של רכב-שריון לוחם, הרי משקלו קטן יותר, ומכאן נובעת האפשרות לסגל לכלי מעין זה תנועה מהירה יותר, ומבנה ("צללית") נמוך יותר, — דבר המאפשר ניצול יעיל יותר של מחסה המצוי בשטח בתורת עמדות-אש.

צבאות שונים אירגנו תותח-סער כאלה ביחידות גדולות — לא רק בסוללות, כי אם גם בגדודים רגימנטים וחיבות עד כדי 45 תותח, וניצלו אותם על פי רוב תוך התחשבות בניידותם ובכוח-האש הגדול שלהם. הדרך המקובלת להפעילם היתה בערך כדלקמן: במקרה של התקפה משורית, נערכו יחידות אלו בעומקן של שדה-הקרב, מחוץ לטוח ההכנה הארטילרית והאווירית שבאה לפני התקפה זאת; אולם כבר לפני כן אורגנו ע"י יחידות תותח-הסער עמדות-אש, כרטיסי-טוחים, השילוב בתכנית-האש הכללית, וכן אמצעים אחרים, ברגע שהשריון היה מתחיל פורץ את מערך-ההגנה של חיל-הרגלים, וזו תותח-הסער בתנועת בזק מעמדות התיערכות אל עמדות-האש שלהם; ולעתים קרובות היו הפתעה טקטית לטנקים והצליחו לחסלם ע"י פתיחת-אש מקדמת ומדויקת, הודות לתכנון-האש שהוכר לעיל. עם זאת, הרי תותח-הסער, או התותח הנ"ט, המורכב על גוף-של-טנק, הנייד — הגם, שהנהו כפי שהוסבר מהיר-תנועה מהטנק ומהוה מטרה פחות בולטת — בכל-זאת הוא כלי כבד ואיטי יחסית. לכן צץ בזמן האחרון בקרב הצבא האמריקאי, רעיון בדבר תותח-סער אשר אמנם לא יהיה מובטח ע"י שריון כבד, אך יתרונו יהיה במהירות הגדולה, בניידות בכל סוגי-שטח שהם, ובנשיאת נשק, שטוחה הא. ט. היעיל אינו פחות מק"מ אחד.

הנסיונות, שנעשו עד כה בשטח זה למימוש

הצעות מהסוג הנ"ל, הם נסיונות עם "גיפ" 6 × 6, בעל שריון קל ביותר שמרכיבים עליו קנה, "ללא-רתע" בן 105 מ"מ. מדובר גם על האפשרות להרכיב, במקום כלי זה איזה טיפוס של "תותח רקטי". מכל מקום, תותח-הסער ביחידות מקובצות, לא בלבד שנמנה על אויביו המסוכנים ביותר של השריון אלא בהיותו מסוגל לירות גם פגזי חב"ם, עשוי הוא להיות מופעל בהצלחה גם נגד חיל רגלים משוריין, ונגד יחידות-הרגלים של "הדרגה-מבטיח" ו"הדרגה-המנצל" של התקפה-משורית.

5. התותח הנ"ט. הגרור

בניגוד לדעות מוטעות המתהלכות בענין זה, אין תותח-הסער מבטל את חשיבותו של התותח הנ"ט. הגרור. במלחמת-העולם השניה הציבו הצבאות השרים — לכל עומקן של ארבע-הבלימה ובכל אי התנגדות, — קנים של תותחי נ"ט, שמנו לפחות 2-3 כלים. תותחים נ"ט, אלה, מתופרים ומסוים היטב, הוצבו לאש היקפית והם נמנעו מפתחת-אש לטוחים הגדולים מ-500 מטר. קן נ"ט. כזה — היה נוהג לנהל את הקרב כדלקמן: בעת שהתותח הראשון הקדים בפתיחת האש, ומשך את תשומת לבם של הטנקים, — פעלו יתרם נגד הצדדים המשוריינים פחות של הטנקים, שהיו חשופים כלפיהם. כדבר של קבע ציודי הקנים הנ"ט. גם בנשק אבטומטי, או ששולבו במערכת-ההגנה של הרגלים — מתוך הנחה שלמען פעולה אנטי-שריונית יעילה יש לספל בראש וראשונה בחיל הרגלים המשוריין, שנועד להבטיח את הטנקים.

בדרך כלל, מקובל לראות את תותחי הנ"ט. כנשק "אינטגרלי" * של חיל-הרגלים, ולפצלם ביחידות קטנות, או בכלים בודדים, עד לגוף-הרגלים הקטן ביותר. אולם במלחמת-העולם השניה התגלו, למשל, בתקופות מסוימות בצבא הסובייטי, תפיסות השונות מאלו. כאשר היה לצבא זה מחסור מסוים בתותחי נ"ט. גרורים, הם צימצמו את מספרם ביחידות הרגלים וריכוזם ביחידות גדולות — גדודים ובריגדות, של 48 ו-96 תותחים, — אשר במהירות גדולה יכלו לחזק את נקודות-התורפה.

למרות שמקובל לראות את תותחי נ"ט. הגרורים כנשק סטטי מובהק, השתמשו הכוחות הסובייטיים ביחידות האנטי-טנקיות הגדולות שלהם גם ככלי-תמרון. זאת מדגים הקטע הבא, המתאר קרב בסביבות קיוב, בשנת 1943:

* "אינטגרלי" הנכלל אורגנית, כדבר של טבע וקבע.

השימוש ביחידות ג.ט. גדולות בתמרון נייד וגמיש הפכה לחלק של הדוקטרינה של הצבא הסובייטי למצבים בהם ישנם כלים ג.ט. במספר מספיק ליחידות הרגלים; ותורה זאת קימת, כפי שיצוין עוד, גם בצבאות קטנים למרות תנאיהם ומסיבותיהם, השונים לגמרי.

הקנים „ללא-רתע“, בני 57 ו-75 מ"מ, המצוים לעת עתה בשימוש רק בצבא „ארה"ב“, מהווים כלי מעבר בין התותח הג.ט. הגורר לבין האמצעים האנטי-שריוניים של הרגלים. כלים אלה, עבר את בחינתם המעשית** הראשונה בקוריאה, בה החלו להנהיגם גם בצבא הצרפתי. — המער. ** לאחר מלחמת-העולם השניה, הופעלו בעיקר בזירת האוקיינוס-השקט, בגד היפנים, — המער.

העיר סקביר הותקפה ע"י חיל רגלים, כשאחריזו באה בריגדה אנטי-טנקית, אשר צריכה היתה להערך, אחרי כיבוש העיר, בלמיטת התקפת-הנגד המשוערת של הגרמנים. אולם 4 סוללות הצליחו להכנס לעיר לפני חיל-הרגלים. הן התקדמו במהירות גדולה, והיות וצנתות הסוללות היו מצוידים בנשק-רגלים (בעיקר ברימונים ובתת-מקלעים) טיהרו, בחיפויים של הכלים האנטי-טנקיים שלהם, את מרכז העיר, תפסו במערך האש, הרעישו את הרחובות והכריחו את הגרמנים לפנות את העיר. אח"כ תפסו הסוללות מערך אנטי-שריוני, הדפו שתי התקפות-נגד של טנקים גרמניים והחזיקו בעיר שתיים לפני בוא חיל הרגלים.

המאבק האישי של הרגלי נגד השריון

אולם, החשוב שבכלי-הנשק של החיל-הרגלי נגד השריון, הוא — אומץ לבו. והרי דוגמה-חזותית מאשר אירע ביחידתי בזמן המלחמה: —

אחד מסמלי, שטיפל בתיקון תותח ג.ט. שזיוק, ראה לפתע טנק גרמני המתקדם לקראתו. הוא תפס מיד מחסה בחפירה שעה שהטנק דרס את התותח והאיט את מהירותו. הסמל ניצל האסת-מהירות זו כדי לקפוץ על הצריח ולהמשיך לנוסע על הטנק. התפתח דו-קרב בין צות הטנק ובין הסמל שהיה מצויד באקדוחו בלבד. הואיל ואשנבי-הראיה של הטנק היו מוגנים בזכוכית בלתי-שכירה, לא ראה הסמל כל טעם להשתמש בנשקו; ובחמת-זעם — הוריד את מעילו, הלבישו על הצריח והדליק אותו בעזרת מצית-סיגריות שלו. חיש מהר התפשט העשן וחדר דרך אשנבי הראיה עד שנהג-הטנק לא ראה יותר דבר והצות החל להצטק בפנים. מחוסר-ברירה פתחו בסופו של דבר, את הצריח ונכנסו.

ודאי, אין להסיק מדוגמה זו מסקנות מופרזות, אבל היא מוכיחה שחייל אמיץ יכול להפוך אפילו את מעילו לנשק נגד-טנקי.

בהתחשב עם לקח-המלחמה, אירגן הצבא האדום, מיד לאחר הפלישה הגרמנית, קורסים רבים לחבלי-טנקים. לקורסים אלה נבחרו החיילים החזקים והאמיצים ביותר. מלבד אימון בכלים נגד-טנקיים שונים, אימנו אותם במיוחד במלחמה נגד-טנקית אינדיבידואלית ע"י התקרבות לטנק בחיפוי השטח וכד'.

פעולותיהן של יחידות אלו הוכתרו בהצלחות מצריות; ואפשר לומר, שברבות הימים, איבד הטנק הגרמני את אימתו לגבי החיל-הרגלי הרוסי. לעומת זאת, הטילו חבלי-הטנקים את אימתם על חיל-השריון של האויב.

האימרה האומרת כי השטן אינו נורא כל-כך, כפי שמתארים אותו, — כוחה יפה גם לגבי הטנק. לעומת יתרונותיו של הטנק — יש גם לראות את מגרעותיו שהן:

- (1) רואים ושומעים אותו בקלות, בשעה שהוא עצמו עיוור-למחצה וחרש-למחצה.
 - (2) הוא פחות נייד מאשר חיל-הרגלים בניצול סוגי-מחסה בשטח.
 - (3) הטנק אינו יכול לנוע בשטחים שונים, שבהם יכול לנוע החייל הרגלי.
 - (4) אי-ש"ל-הטנק מפורת ואינה-מדויקת כשהוא בתנועה; ואם הטנק נעצר — אזי הוא עצמו משמש מטרה טובה לאמצעים הנ"ט. השונים.
 - (5) לכלי-נשקו של הטנק שטח מת ניכר, הגדל ככל שקרבים לכלים עצמם.
 - (6) קל להצית את הטנק, כי הוא נושא עמו חומרים רבים הרגישים לאש.
- המסקנה — בפני החייל-הרגלי הנפגש בטנקים, שתי ברירות:

— לברוח וע"י כך להתגלות וליהרג; או, — לתפוש מחסה ולתקוף את הטנק תוך ניצול חולשותיו, כפי שצוינו לעיל.

אמצעי-התקפה של החייל הכורך
צור-הרימונים ובקבוק-ההצתה הורכבו עד עצם-היום-הזה ככלים יעילים ביותר. פצצות-עשן, הגזרות על הטנק מסגורות וחונקות את הצות. אין להם ברירה, אלא לפתוח את הצריח... והרי זה פתח להוציא את הטנק מכלל פעולה. ככלי ג.ט. יעיל הוכחו רימונים או מוקשים, המחברים לחוט-ברזל ארוך, במרחק של 3 עד 4 מטר אחד מן השני. החוט נמתח לרוחב הדרך, שהטנק צריך לעבור בה.

נגלו יתרונותיהם וחסרונותיהם. יתרונותיהם הם: ניידותם הגדולה, והאפשרות לתפוס אתם עמדות-אש במהירות ותוך הסוואה; חולשותיהם: — כוח החדירה והדיוק הבלתי-מספיקים (לדברי מומחים אמריקאים), וכן אפשרות האויב לגלות במהרה, ביחוד את הכלי בן 75 מ"מ, בגלל פלטה-האש האחורי החזק.

6. השתתפות ארטילרית-השדה וה-
ארטילריה הא-מ. בהגנה א-ט.

במלחמת העולם השניה הקצו כל הצבאות לסוגים שונים של ארטילריה שלא נועדו מלכתחילה להגנה נ"ט, פגזים אנטי-שריוניים והפעילות, בהתאם למסיר בות, בשילוב עם אמצעים נ"ט. האחרים. כך למשל, נהג הצבא הסובייטי להשתמש נגד התקפה-משורית בתותחי-שדה ותותחים "בינוניים" שהופעלו בכינון ישיר. תכסיס אחר של הצבא האדום היה לתמרן את הטנקים של האויב ע"י תחבולות שונות, לתוך שדה-האש של ריכוז ארטילרי גדול ומתוכנן-מראש. הגר-מנים הצטיינו, כידוע, בעיקר בשימושם בתותחי-הארמ. בני 88 המ"מ לתפקידים נ"ט. — גם ביחידות מיוחדות; הם אף נהגו לארגן את המערך הא-מ. שלהם בצורה כזאת, שכליו של מערך זה יכלו לעבור במהירות מתפקידים התקין לתפקיד הנ"ט.

והרי, לדוגמה, מערך נ"ט. גרמני טיפוסי כנגד התקפת שתי בריגדות-שריון סובייטיות — ששילב את כל הכלים הארטילריים הבאים-בשבון: 20 תותחי נ"ט. גרורים בני 75 מ"מ, ערוכים בערך בצורת-אישקווי; אחריהם — 4 סוללות א-מ. בגו 88 מ"מ; ובעומק, כדורבה-ניידת — 24 תותחי-סער, בני 75 מ"מ.

מערך זה, אשר נשען על חיל-רגלים יציב, שנתן לשריונים לעבור ועצר אח"כ את חיל-הרגלים הסור ביטי התומך — הביא לידי השמדה גמורה של התוקף.

7. חיל-רגלים במלחמה נגד שריון.

לכל האמצעים שצוינו לעיל, בין שהם מופיעים במספר רב ובין שמספרם מועט, ישנו ערך רק אם הנם משולבים במערכת צפופה וחזקה של איי-התנגדות של הרגלים. אמנם, לאי-התנגדות אלה נועד, בראש-וראשונה, כפי שכבר צוין, התפקיד האופרטיבי לבודד ולהתיש את "ראש-החנית" המשורין, ובעיקר — להסל את חיל-הרגלים שבצות-המשורין ובדר-גים המבטיחים והמנצלים. אולם את התפקיד הזה חיל-הרגלים אינו יכול למלא אם אינו מסוגל לפעול ביעילות נגד השריון — באורח פסיבי ואקטיבי כאחד. ההגנה ה"פסיבית" של חיל-הרגלים מתבטאת בחפירת

עמדה ותפיסתה בצורה המאפשרת לו להתחזק בה גם כאשר הטנקים, שאינו יכול להשמידם באמצעיו הוא, עוברים מעל לראשו; חיל-הרגלים מניח אזי לטנקים שפרצו להתנגש במערך הנ"ט. ובתותחי הסער שברורבה-הנייד — והוא עצמו מוכן לפגישה עם חיל-הרגלים של האויב, שבעקבות שריונו.

ההגנה האקטיבית של חיל-רגלים מתבטאת בהפ-עלת האמצעים אשר לרשותו — כגון: רובה נ"ט. ה"בזוקות", ה"פיאט", ה"פנצר-פאוסט", דימונים אנטי-טנקיים וכדומה *.

באשר לאמצעים האלה יפה העקרון הגרמני שאין לראותם כסוגי-נשק מיוחדים בפני עצמם (מעין חילות-משנה) אלא שהם, במלחמה החדשה, סוגי-נשק אישיים — כמו הרובה, התת-מקלע והאקדה. וכל אחד החל מרופא השנים ועד מפקד הדיביזיה, חייב בשעת הצורך להיות מצויד בהם ולדעת להפעילם! את צדקת העקרון הזה מר-כחה האפיוודה מהקרבות בחזית המזרח כשטנקים סובייטיים הגיעו — אחר חדירה-משורית עמוקה — עד למטה של ארמיה גרמנית. מפקדה של הארמיה ואנשי-מטהו השמידו בנשק האנטי-טנקי האישי שלהם 8 שריונים רוסים — וע"י כך הדפו את ההתקפה והצליחו לרכוש רנח של זמן למהלכים-נגדיים. מסקנה נכונה מסיק מלקח מלחמת העולם השניה אותו קצין שביצרי אשר תבע — בסקירתו בעתון-קצינים — שכל חייל יהא חייב לעבור קליעת-מטנחים בנשק האנטי-שריוני האישי באונו מספר יריות כמו במטנחי-הרובה, ושתהא זו חובה להרגילו לח-פור שוחה שבה יוכל לתפוס מחסה אשר טנק יעבור מעליו, באותה השג-רתיות כאשר מלמדים אותו כל פעו-לות-קרוב אחרות של חיל-הרגלים.

* בהגנה אקטיבית" זו של הרגלים המפעילים את נשקם האנטי-שריוני האורגני ניתן להבחין 4 מצבים טיפו-סיים: א. מארבים אנטי-טנקיים (בפשיטות, וכיו"ב). ב. "דורקב" עם טנקים, הנגזר על הרגלים המנסים לנהוג לפי עקרון "ההגנה פסיבית" שעה ששריוני-אויב מבחינים בהם ומנסים להשמידם. ג. הפעלת הרגלים במערך האנטי-טנקי הכללי, כאשר יש למנוע את הבקעת חזית-המגן — ובראש וראשונה ע"י מארבים באיזור הקדמי, וכן בעומק המערך, ולעתים — באש כללית מריכות מתוך מערכי-עמדות. ד. השתתפות בניתוקם, כיתורם והכחדתם של שריוני אויב בשלב נסיגתם, לאחר הדיפתם המכרעת כתום שלב-הבלימה. תוכנם האופרטיבי-הטקטי של גיי-לויים אלה הנו שונה; אך כולם מבטאים את הפעלתו הישירה של חיל-הרגלים בקרב הא-ט. — המע.

8. צידי טנקים.

יחידה קטנה מצוידת בנשק אבטומטי קל, כלים אנטי-טנקים אישיים, יורקי להבות, וחומר נפץ, אשר מגיחה מתוך איי-התנגדות ועורכת מארבים לטנקים תוך גיצול עיורונם (היחסי!) — או מסתננת בלילה לחניית-השריון ומחבלת בהם — עשויה לחזק במידה ניכרת את מעשה-ההתגוננות. אף אם ערכו של הציוד אלו הוא ערך מתיש ומטריד בעיקר, ואין לחשוב שעל ידו אפשר להדוף התקפה משורינת, — הרי ישנה לצידי טנקים חשיבות טקטית רבה, ובכל אי-התנגדות שבאזור-הבלימה, חייבת להימצא לפחות יחידה אחת כזאת. וכן חיוני הוא שתפעלנה ביעילות גם באזור-ההשניה.

9. שריון והגנה נ"ט.

התפקיד הטקטי והאופרטיבי העיקרי של צנתי השריון של המתגונן מתבטא, כאמור, בהתקפת-הנגד ברגע המכריע, ובכיתורו והשמדתו של הגיס התוקף. אין לפזר את הכלי היקר הזה ולנצלו למשימות אחרות, הניתנות לביצוע ע"י חילות אחרים באותה יעילות עצמה, ואף גדולה מזאת. אולם אם המתגונן חזק ביחידות-שריון — יפעיל חלק מהן ביעילות באזור-ההשניה, לפשיטות, ובאזור-הבלימה — למכות-נגד מקומיות, על מנת להגביר את תהליך החשתו של האויב ולהחישו, וכדי לסתום פרוצות מסוכנות. כן יש לציין את הנהג הסוביטי* לחפר את הטנקים שלהם, בקרב-הגנה, כתותחים נ. ט. סטטיים המסוגלים אמנם להתנער במצבי "בזק" ולצאת מתוך עמדות-האש שלהם, ולהתרכו, כיחידות שריון, לתפקידם האמתי.

10. האוירה בפעולה נגד התקפה-משורית.

ברור הדבר שלחיל-האוויר נודעת חשיבות מרובה ולעתים, אף מכרעת — בהדיפת כוחות-שריון. תפקידיו, לפי סדר החשיבות וההדיפות הם: לחימה נגד האוירה האויבת, ה-מסיירת ומסייעת. לפני ההתקפה-המשורינת. פגיעה במקורות-הכוח של ההתקפה-המשורינת: כלומר, בשירותי-העורף, במחסני-הדלק, בשירות-ההספקה, וכדומה.

* לעתים נהגו כך גם הגרמנים; וכן — האמריקאים, בקוריאה. — המער.

סיוע להתקפה-נגדית של צותי-השריון. הפגיעה הישירה בשריון האויב — ע"י הפצצות-צלילה, רקטות, אש ה"תותחים-האבטומטיים" וכדומה, — בעיקר, בזמן שצנתי-השריון של האויב נערכים להתקפה. צבא שלרשותו רק כוח-אווירי מצומצם הכרח שידע לחלקו למשימותיו לפי סדר-חשיבות זה. ברור, כי לחיל-האוויר נועדים, תוך הדיפת התקפת-שריון, גם תפקידים אופרטיביים ואיסטרטגיים רחבים יותר — כפי שניסח זאת אי-פעם קצין גרמני: "התגוננות בפני התקפה-משורינת מתחילה עם הפגיעה בבת-חרושת לשריונים ובבת-הזיקוק לדלק — ומסתיימת עם קלעי-פיאט" ונושאי הרימון האנטי-שריוני האחרון".

ד. בעיות לוגיסטיות

המתגונן חייב לארגן את מערכת ההספקה שלו באופן שתהיה בלתי-רגישה, ככל האפשר, להצלחות זמניות או חלקיות של התוקף, כלומר לחידרה או הסתננות, משורינת. פירושו של דבר: — כשם שהתוקף המשווין מכין עצמו מבחינה לוגיסטית לאפשרות של ניתוק ודואג להספקת עצמו לזמן מסוים — כן כל אי התנגדות, או גוש של "איים" כאלה באזור-הבלימה צריכים אף הם להיות מוכנים לכך. גם לפיתוחה של הספקה בדרך האוויר נודעת לגבי המתגונן חשיבות שאינה פחותה מזו הנודעת לגבי התוקף.

ה. הפיקוד

(1) מהירות בתפיסה ובתגובה.

המפקד האופרטיבי, שכוחותיו מתגוננים בפני אופנסיבה-משורינת, חייב לגלות דינמיות לא פחות מהתוקף, מה זה האחרון צריך להחליט החלטות-בזק, לתמרן ולהעתיק את המאמץ העיקרי מנקודה לנקודה בזרירות ובמפתיע, — גם על מפקדו של הצד המתגונן לחשוב ולפעול ב"קצב של מלחמת-מנועים".

כידוע, אחת הסיבות העיקריות לתבוסת הצבא הצרפתי ובני-בריתו ב"1940, ואף למפלות הצבא הסוביטי בשלב ההתחלתי של מלחמת-העולם השניה, טמונה היתה בכך שהפיקוד הגרמני הקדים והפתיע את המתגוננים ע"י מהלכים חדשים-לבקרים — בעוד שתגובת הללו באה תמיד באטיות ובאיחור, ולא היה עוד משום מענה למסיבות המשתנות במהירות.

(2) חסינות בפני "אימת-שריון"

כשם שנסיון-המלחמה של כל הצבאות מבליט את

המטה הצרפתי בשנת 1940 את שריוניו טפין טפין במהלומות-נגד טקטיות. שלא הביאו עמן כל מפנה. לעומת זאת, יש להציג את הדוגמה של שיקול קר ועצבים חזקים של הפיקוד הסובייטי, אשר במערכה על מוסקבה, ב־1941, נתן לטריונים הגרמניים להגיע עד לפרברי הבירה — או, במערכת-קורסק ב־1943 — עד לעומקו של מערך-ההגנה — וזיכה עד לרגע המתאים ביותר, כשהסתבכות האויב וההתשת כוחו הגיעו לשיאם, בטרם הכה מכה מכרעת, בעזרת הרזרכים האופרטיביים המשוריינים.

(4) הכנת אזור-הבלימה ע"י הפיקוד.

הדבר השני, בו יבחן הפיקוד-האופרטיבי, הוא: — באיזו מידה דאג ליציבות אותה רשת, שתעודתה להקחות את "להב-החנית" של התוקף. פיקוד-אופרטיבי שמילא תפקיד זה כראוי — ימנע מלתלות תקוות מופרזות במכשולים טבעיים ובביצורים מלאכותיים גם יחד. הוא יבין הבן היטב כי מלחמת-ההתגוננות בפני התקפה משוריינת, עוד יותר מאשר בפני התקפת-רגלים אפיינית, — היא מלחמת-מרחב, ולא מלחמת-קוים. לכן הוא ישמר מכל משמר מעריכת הפורמציות שלו אחת על-יד-השנית, במערך "קורדוני". — כי אם יבנה את אזור-הבלימה מגושי-התגוננות, שבהם מתמזגים מיזוג מוחלט הכוחות הסדירים, ביצוריהם ואמצעי האש-והקשר שלהם עם הגופים המיי-ליציוניים ההמוניים של ההגנה-המר-חבית במקומות-הישוב המוגנים. רק מיזוג של שני היסודות האלה יקנה גם את העומק וגם את היציבות לאזור-הבלימה. ולהיפך, הפרדה בין מערך ההגנה של הצבא הפעיל ובין מערך ההגנה המרחבית עלולה להחליש ולסכן כל אחד. מטה אופרטיבי מוכשר ידאג גם לדצנטרליזציה ("אל-ריכוז") מסוימת של הנהלת המלחמה בתוך אזור הבלימה, — כלומר, הוא יכשיר כל גושה-התגוננות (מבחינת אמצעי-הקרב, הקשר וההספקה) לנהל את הקרב באופן עצמאי, במסגרת התכנית האופרטיבית הכוללת.

פרק ג'

מלקח מלחמת-השריון של צבאות קטנים

לכבר באיזו מידה עקרונות אלה הנם יפים — או משתנים — בתנאים בהם פועל כרגיל כוחן המזוין של מדינות קטנות.

הצורך בחיסון החייל הבודד, והיחידה הטקטית הקטנה, בפני זעזוע נפשי הנובע מפגישות ראשונות בטנקים בשדה, כן מעמידה ההתקפה-המשוריינת גם את הפיקוד האופרטיבי בפני מתיחות-עצבים גדולה.

הנסיון מלמד, שאופנסיבה-משוריינת בשלב ההתחלה כמעט תמיד מסוגלת לקצור את פירות-היזמה ולזכות בהצלחות-ראשית. דברים אלה אמורים במיוחד לגבי זירות-מלחמה מצומצמות מבחינה גיאוגרפית ו"שטוחות" מבחינה צבאית. לכן, לא אחת, יעמוד הפיקוד-האופרטיבי של המתגונן, בשלבי ההתחלה, של ההתנגשות, לפני תמונה קודרת — אפילו אם הכוחות שלרשותו שוים בפורטנציה לאלה של התוקף או אף עדיפים מהם. איומים מכיוונים רבים, פריצות התחלתיות, הסתננויות וחדירות (אפילו עמוקות), ניתוק יחידות שלמות וקטעים של מים של המערך ההגנתי — אלו הן הופעות כמעט שיגרתיות מהמתרחש לגבי המתגונן בשלב הראשון של אופנסיבה משוריינת. ודוקא בשלב זה חייב הפיקוד-האופרטיבי להוכיח את קור-רוחו, את שליטתו במצב ואת יכולת-הניהוג שלו.

(3) הפעלת הרזרכות; במיוחד —

של השריון.

תכונות אלו של הפיקוד-האופרטיבי תיבחנה, רא-שית כל, באופן שישתמש כעתודותיו: בארטילריה הנ"ט, וביחידות "תותח-יסער" מקובצות — מחד גיסא; וביחידות שריון — מאידך גיסא. כמובן שיכולים להינצר מצבים בהם נסיונות לסתימת פרצות ע"י מכות-נגד מי-דיות, של הרזרבה-המשוריינת, נגד שריוני התוקף הנם הכרחיות, ואפילו אין כלל אפשרות להמנע מהם.

אבל יש לחזור ולהדגיש את מה שכבר נאמר לעיל: שההחלטה בנוגע לפיזור העתודה-המשוריינת, או להפעלתה במרוכז לאופנסיבה-נגדית מתוכננת, היא הכרעתו החמורה ביותר של הפיקוד מבחינה אופרטיבית ועפ"י גם מהבחינה האיסטרטגית. כזכור ביזבו

אלה לתנאים של מלחמה חדישה, שבה שריון ואויריה הם גורמים מכריעים.

(1) הנתונים האיסטרטגיים.

התכנית האיסטרטגית של שני הצבאות הנדונים היתה זהה בהנחותיה העיקריות: לנהל פעולות חשיות בחלקי-הארי של הארץ — ולהיערך להגנה ממושכת רק באותו חלק המתאים ביותר לכך מבחינה גיאוגרפית; ושם להתזקק מעמד עד שתגיע עזרה צרפתית ובריטית. היום יודעים אנו שהתקווה האחרונה היתה אמנם, במצבי הימים ההם, מפוקפקת למדי; אולם היו לה יותר סיכויים למימוש אילו התגשמו ההנחות הראשונות של התכנית, כלומר — אילו בוצעו אמנם אותם התפקידים שהצבא ההולנדי והבלגי התכוננו ליטול על עצמם בלאו הכי. הסיבות לכך, שבמקום שהיה והגנה ממושכת, חלקית לפחות, באה מפלתי-בזק, נעוצות בחלקן בליקויים הבאים:

(2) אמונה מופרזת ביתרונות

גיאוגרפיים.

הולנד היא, כידוע, שטחה לגמרי — ואידיאלית, מבחינה זאת, למלחמת-שריון. אולם הצבא ההולנדי האמין, כי ע"י ניצול מערכת הנהרות, ומנגנון של שטפונות מתוכננים, יעלה בידו להתגבר על חסרון זה של השטח.

בלגיה היא מישורית בחלקה הצפוני והמערבי, אולם האחראים על הגנתה סברו שנהר המאָאס ו"תעלת-אלברט" יהיו מכשולים אנטי-שריוניים טבעיים; בו בזמן שהחלק הדרום-מזרחי של הארץ, שטח גבעות האַרדנים, יהא מובטח ע"י אופיו המבוּתָר (מעין הררי) והמינער.

אולם הסתבר שצותי-הקרב המשוריינים של הגרמנים, בתיאום עם כל שאר חילותיהם, (חיל-הרגלים וחיל-ההנדסה, "משורין", ארטילריה ממונעת וממורכבת, לרבות סיוע-אווירי טקטי הדוק — נוסף על כך, שימוש מסוים בכוח מוצנח ומוטס) יכלו להתגבר במהירות על כל המכשולים הטבעיים.

(3) הגנה "קוית". — ביצורים

מיושנים.

תכנית ההשהיה וההגנה של צבאות הולנד ובלגיה כאחד, מבוססות היו מראש על תפיסת חגורות-ביצורים בעלות "עומק" קטן מאד. ביצורים סטטיים אלה, לא זו בלבד שהיו ידועים ברובם בפרטי

במלחמת-העולם השניה הותקפו מספר מדינות קטנות ע"י הצבא הגרמני, תוך הפעלת כוחות-שריון גדולים, — או שנאלצו להתכונן לאיום של התקפה כזאת — מבלי שבא בחשבון, מסיבות מסוימות, סיוע יעיל להן מידי מעצמות אחרות. לכן, הלחץ שאפשר להפיק ממבצעייהם של צבאות אלה — או מהנחותיהם — נתון בעיקרו במסגרת של דפן סיבה, איסטרטגית ואופרטיבית, כלפי אויב עדיף פי כמה, אשר במלחמה נגדו לא היה, בעצם, כל סיכוי למהלך יזום שיהא מבוצע ע"י הצבאות הקטנים הללו לבדם. את ההגבלות והסייגים האלה של הלחץ הנדון, שעוד יפורט להלן, יש להביא בחשבון מראש. וכן לא נעמוד כאן על המסיבות האסטרטגיות והאופרטיביות הרחבות יותר, אלא נתעכב רק באותן הנקודות הנוגעות למסגרתה של סקירה זאת. ודאי לא יהא בדוגמות שתובאנה כאן כדי להקיף את היריעה ולמצות את הנושא; אך יהיה בהן סימון קוים ראשוניים, לפחות, להסקת לקח לגבי תכונתן ועמידתן של מדינות לא-גדולות לנוכח פלישת-שריון נוסח-חדש.

א. תבוסת הולנד ובלגיה

למותר להזכיר שהכרעתן המהירה של ארצות-השפלה ע"י צבא-הפלישה הגרמני היתה תוצאה של השתלשלות איסטרטגית רחבה, — עקב יחסי הכוחות הבלתי שווים, ומפאת המדיניות הצבאית הקודמת של שתי ארצות אלה בפרט*, ושל מעצמות מערב-אירופה בכלל.

אולם יש מקום להניח שמפלתי-הבזק של הצבא ההולנדי והבלגי לא היתה מחויבת מציאות באופן מוחלט; ושקיים היה אפילו סיכוי מסוים למלחמת-התגוננות ממושכת, אילו היו מתאמים ההלכה, המבנה, התכנון וההכנות האופרטיביות של שני צבאות

* ודאי שכולסת הסימטריה במצבן ובגורלן של שתי מדינות-השפלה. עם זאת, היה שוני רב במסיבות האסטרטגיות. הולנד — בה חסר, בשל המפרץ והאגם הפנימי הגדול, זיידרזיה, כמעט כל "עומק" גיאוגרפי פנימי — היותה, בשל תנוחתה בין מדינות (יום) כמעט "אי" מבחינה הגנתית. ואילו צבאה של בלגיה, גם לאחר שהפסיד את הספר המזרחי של המדינה, יכול היה להתחבר עם האגף השמאלי של צבא-הברית המתקדם — וגורלו הסופי לא היה אלא חלק במפלתי האופרטיבית של הכוחות הצרפתיים-הבריטיים. וזו פרשה-בפני-עצמה. מבחינה אובייקטיבית, ניתן היה לו לחזור ב-1940 — ואף בצורה משופרת ובתוצאות מבוטחות יותר — על מהלך נסיבתו, והיאחזותו בחזית משותפת, של קודמו ב-1914. לולא בלט הפעם הפיגור המקצועי (בחימוש ובטקטיקה-רבתה) של צבאות-הברית לעומת הצבא (כולל חיל-האוויר) הגרמני — ולולא גורמים פיקודיים ונפשיים במערכות צבא בלגיה עצמו (בנוסף על ליקויי מבנהו והכנתו, שצוינו והודגשו כראוי בתיאור שלהלן) — המצ

פרטיהם לגרמנים, אלא הוכנו מדעת להפעלת אמצעי-
אש בלבד — ולא הותירו כל אפשרות לניהול
התגוננות ניידת ופעילה ע"י מכות-נגד. חילות-המצב
של מבצרים אלה היו למעשה שבויים בתוך "קופס-
אות" הבטון והפלדה שלהם.

(4) חוסר עומק. — השורש: העדר
הגנה מרחבית מיליציונית עממית.

את המלחמה על עצמאותן וקיומן של ארצות-
השפלה ניהלו צבאותיהן, בלבד. משפרצו השריונים
הגרמניים אחת מחגורות-הביצורים ה"שטוחות" והחלו
„מקפלים" אותה לשני העברים, הם יכלו לנוע
חפשית בשטח, להתקדם ולתמרן בלי כל חשש.
בארצות אלה נחשבו רק הצבא הסדיר ומילואיו
כנושאי-הנשק המוסמכים של האומה. האוכלוסיה
הבלתי מגויסת חזתה במירוח השריונים הגרמניים
ובמבצעי הצנחנים בתדהמה וללא-מעש, והאיל והיתה
בלתי-מאורגנת ובלתי מודרכת להת-
גוננות, ע"י פיקוד צבאי, אשר לא הבין את אופי
המלחמה החדשה ולמה אופיה זה מחייב*.

(5) חוסר אמצעים נ"ט. — העדר
מיקוש וחבלות

מספר תותחי נ"ט. שעמדו לרשות צבאות ארצות-
השפלה היה מצומצם ביותר (36 — לדיכוי-רגלים).
אולם גם נשק מועט זה רותק לתפקידים
סטטיים בתוך הביצורים, או פוצל עד ליחידות-
הרגלים הסקטיות הקטנות, במקום
לקבצו לאגרופי-אש אנטי-שריוניים ניידים חזקים.
השימוש במוקשים ובמלכודות היה מועט מאוד;
והיות ואמצעים אלה נוצלו בעיקר להבטחת חגורות-
הביצורים, היה מקומם גלוי וידוע לאויב — ולא היתה
בהם לכן כל הפתעה.

פרשות הגשרים והסכרים, שלא חיבלו בהם בומן,
הנן ידועות; וכשלונות אלה נובעים רק בחלקם
מפעולות „הגיס-החמישי", ומקורן העיקרי — חוסר
כוננות ותכנון לקראת מלחמה ממונעת ו„מוצנחת".

(6) חוסר כוח לפעולה יזומה —
ארגון מוטעה ושימוש בלתי נכון
בכוחות ניידים.

למטות של ארצות-השפלה נהיר היה, להלכה,
הצורך בכוחות ניידים, לפעולות השהיה — מזה;

* עתה, לאחר שלמדו מלקח זה, עוסקות כל המדינות
של אירופה הצפונית והצפון-מערבית, או בהקמת חילות-
משמר מיליציוניים מקומיים או בהכנות לכך — ה מ ע ר.

וכן — למכות-נגד טקטיות ואף להתקפות-נגד ע"י
גופים אופרטיביים מיוחדים. בהולנד — „הדיכוי-
הקלה", ובבלגיה — „קורפוס-הפרשים". הכוח
ההולנדי היה מורכב משני רגימנטים של רוכבי-
אופנים, שנים — של רוכבי-אופנוע, ושני גדודים
של תותחי-שדה. „קורפוס-הפרשים" הבלגי —
היה מורכב משתי דיכויזיות, שלושה רגימנטים של
רוכבי-אופנוע כ"א ורגימנט אחד — של רוכבי-
אופנים, — ושלושה גדודים ארטילריים.

לרגימנטים של רוכבי-האופנים היה כוח אש של
גדוד-רגלים רגיל לערך, הרגימנטים של רוכבי-אופנוע
היו מורכבים מ-4 פל' מקלעים-קלים, פל' מק"בים
פלוגת תותחי-נ"ט, ופלוגת טנקים-קלים, (מ"9 עד
12 טנקים).

הליקויים שבמבנה שני הגופים האלה בולטים
לעין. ראשית כל, זיווג של יסודות בעלי מהירות
תנועת שונה, ויכולת תמרון וניידות שונה
(אופנים, אופנוע וטנקים-קלים). שנית, לגופים אלה
היתה עצמת-אש אבטומטית וארטילרית קטנה
מדי, וגם שריון מועט מדי וקל מדי, משיוכלו
לנהל פעולות שההיה יעילות נגד פורמציות רגליות
של האויב, או להנחית מכות-נגד ולסתום פרצות.
מלבד זאת, הרי הנשק הנ"ט. המצומצם שעמד
לרשותן הוציא מכלל אפשרות אפילו פעולה טקטית
מוגבלת נגד שריוני האויב.

אך אפילו למרות מגרעות חמורות אלו יכלו שני
הגופים הנידונים להועיל, לו היה הפיקוד-האופרטיבי
מנצל את תכונותיהם, אפילו מצומצמות, של ניידות
תמרון. אולם, חוץ למקרים בודדים, לא נעשה הדבר;
ושני גופים אלה נוצלו בעיקר בהיותם מנושלים מכלי-
רכבם: למען חיזוק הרגלים, השרוי בתוך העמדות
המבוצרות.

(7) חוסר הכנה א"מ. מספיקה.

ברור, כי הגופים האופרטיביים הניידים של
ארצות-השפלה יכולים היו לפעול רק תוך הבטחה
וסיוע אויריים מינימליים לפחות. אמנם ברור היה,
לאור העדיפות המכרעת של הגרמנים בשטח זה, כי
חילות-האוויר של ארצות-השפלה לא יוכלו להחזיק
מעמד זמן רב, אבל למעשה הם לא הגיעו לידי
פעולה בכלל — ולו גם לפרק-זמן הקצר ביותר, —
כי חיל-האוויר הגרמני השמיד כמעט את כל האוויריה
הבלגית, וכמחצית ההולנדית, על הקרקע: בבסיסי-
האוויר, הידועים מאז חנו בהם בזמני-השלום, ושלא
היו מוגנים לקראת מקרה כזה, לא במה שנוגע למחסה
ולפיזור האווירונים, ולא במה שנוגע לארטילריה א"מ.

ב. לעומת ארצות-השפלה — שביצריה

(1) מצבה האיסטרטגי של שביצריה בעת מלחמת-העולם השניה.

גם שביצריה מחולקת. כידוע, מבחינה גיאוגרפית לשני אזורים. החלק הצפוני — ובמידת-מה הצפוני-מזרחי והצפון-מערבי של הארץ נוח הוא — יחסית לחדירה משורית; בעוד שחלקה המרכזי-הדרומי מחוסן בפניה. אולם במקרה הנידון חסינות זו אינה כלל בגדר אשלית: כי השטח הנו מבצר-הרים גבוה טבעי.

מעובדות אלו הסיק הפיקוד השביצרי מסקנות אכזריות, אך מציאותיות. בהתחשב בעובדה שהצבא השביצרי הוא בעיקרו חיל רגלים, בעל תמיכה ארטילרית חזקה למדי, ובחולשתו היחסית באויר ובאמצעים אנטי-שריוניים (ובהעדר כוחות ממר כנים), — קבעה התכנית האופרטיבית השביצרית, למקרה של פלישה, בדומה לזו של ארצות-השפלה, שני מרחבי-קרב: האחד — אזור-השהיה, והשני — אזור-התנגדות-ממושכת. אולם, למעשה, נכללו בראש שון כל השטחים שמחוץ למבצר-ההרים, (ה"מעוז") הנ"ל, על אף היותם חשובים ביותר למדינה מבחינה כלכלית.

(2) הכנות-השהיה במלחמת-העולם השניה.

אף על פי שהפיקוד השביצרי החליט לא להקריב את מרבית כוחותיו באזור-פעולה שבו לא היו לו לפי אופי חימושו ומבנה-צבאו, סיכויים לעמדה בלחה — היו סידוריה-השהיה שנקבעו באזור זה יסודיים לאין-ערור יותר מאשר אלה שבארצות-השפלה. הצבא השביצרי סמך רק במידה מועטה, ביחס, על ביצורי-גבול; לעומת זאת הוא פיתח רשת מסועפת של מיקוש וחבלות, שעל ביצועם היה ממונה חיל מיוחד. נוסף על כך נעשו לפני מלחמת-העולם השניה ובשנותיה מאמצים, — נוסף על טיפוחם של כוחות-שדה, — לפתח באזור-השהיה, וגם בתוך מבצר-ההרים, הגנה מרחבית המונית לכל עמקה של המדינה. — החל מ"יחידות-הספר" וכלה ב"הגנה-המקור מית" ו"שירות-העזר" שעל אודותיו עוד ידובר בקצרה.

באזור-השהיה הוצבו גם הכוחות הניידים של הצבא השביצרי המאורגנים, לא בגוף אופרטיבי אחד, כבארצות-השפלה, כי אם בשלושה גופים: שלושת ה"בריגדות-הקלות". אלו היו מורכבות

"פלגים" של פרשים וגדודים של רוכבי-אופנים ורכבי-אופנוע, ומחוסרי שריון כלל, — אולם היה להן אחוז גבוה יחסית של יחידות ג"ט. ממונעות ומקל-עים-בינוניים ומרגמות ממונעות. אין כמעט ספק שבריגדות אלו היו מסוגלות יותר מהחילות-הניידים של ארצות-השפלה למלא את התפקידים האופרטיביים שהוטלו עליהן: הטרדת אויב משורין שחדר לתוך הארץ, פעולה נגד כוחות מוצנחים ומוטסים, הבטחה אופרטיבית של היערכות עיקר-הכוחות במבצר-ההרים. נקבעו תכניות של שיתוף-פעולה הדוק בין בריגדות אלו לכוחות-המגן של ישובי-הספר ותאי ההגנה המקומיים.

(3) מסקנות איסטרטגיות של הפיקוד-השביצרי לאחר מלחמת-ה'2-

בהסתמך על העקרון-האיסטרטגי השביצרי הקבוע: — "שמירה על הניטרליות נגד כל תוקף, ויהיה מי שיהיה — ואף בלי עזרה במחוז", החליטו המתכננים השביצריים כי במקרה של סכנת פלישה מחדשת לא יוכלו עוד להפוך את החלק התעשיתי העיקרי של הארץ לאזור-השהיה — ויאלצו תחת זה להגן גם עליו הגנה ממושכת. הכרה זו — יש בה כדי להעיד כי ארצות קטנות אינן יכולות להרשות לעצמן נסיגות איסטרטגיות עמוקות*. משינוי יסודי זה בתפיסה, נבעו המסקנות המרחיקות-לכת לגבי המבנה והארגון של הצבא השביצרי, המבוצעות עתה בקצב מזורז.

(4) מוקמת רשת של הגנה-מרחבית.

אם כי הצבא השביצרי, במסגרתו המיליציונית המיוחדת-במינה, הקיף כבר לפני כן את כל האוכי-לוסיה המסוגלת לשאת נשק בצורה זו או אחרת, הוגבר בשנים האחרונות בהרבה מיצוי כוח-האדם למען יצירת רשת צפופה ביותר של הגנה מקור-מית. זהו מקור העובדה שאם כוחות-השדה המת-

* כמובן, שבתמורה זאת בתפיסה האופרטיבית של צבא שביצריה, מילא תפקיד קובע השינוי שחל ביניהם במעמדה הגיאוגרפי-האיסטרטגי. התחזקה ב"מעוז" ההררי הפקידה, בשעתה, בידי השביצרים את מפתחות דרך-האספקה הראשה שבין גרמניה ואיטליה, בחמרים "אזרחיים" (ובראש-ראשונה — הפחם הגרמני) והאילים בפ"י צוץ מנהרות מסיב"ב ע"י מגיני ה"מעוז" — היתה לו השפעה מונעת מיוחדת-במינה; ו"נשק" פסי-כולוגי-כלכלי זה אינו עומד עתה לרשותה של שביצריה. במסיבות צירופי-הכוחות ששטנו לעומת זאת גדל ערכו של הצפון השביצרי לצורך מעבר גייסות זרים, שבאפשרותם גם לנתר (לע"ע) על כיבוש ה"מעוז" — וההנחה כי השביצרים ממלא יפנו את מחצית-הארץ הצפונית היתה מעודדת נטיות כאלו — המער.

ליריה ג'ט. שנתית נוסף על חובת הקליעה השנתית ברובה כמקובל — עודם בשלב של בצוע.

(7) יחידות אופרטיביות ממוכנות למכות-נגד והתקפות-נגד.

אחד השינויים היסודיים ביותר במבנה הצבא השביצרי מתבטא בהקמת חיל-שריון. היות ומעמדה האיסטרטגי המיוחד של הארץ, מוציא מלכתחילה מכלל אפשרות פעולה אופרטיבית תוקף-נית יזומה, ובשים לב למספר המצומצם-ביחס של טנקים ששביצריה מסוגלת לרכוש ולהחזיק — ויתרו מראש על הנסיון להעתיק מבנים של דיביזיות-משוריות אשר למעצמות הגדולות. לעומת זאת, מכינים מבנה מותאם לתנאים המיוחדים של שביצריה. ואלו שתי צורות האגוד של החיל-המשורין במבנהו הכללי: גדודי-טנקים (כ-35 כלים), גדוד דיביזיות-הרגלים, לביצוע מכות-נגד טקטיות. יחידות ממונעות שמסופחים אליהם גדודי-טנקים ובריגדות-ממוכנות, שניהם להתקפת-נגד אופרטיבית.

ה"בריגדה-הממוכנת" באה במקום ה"בריגדה-הקלה" הקודמת, שבמבניה הונהגו שנויים יסודיים: הוצאו מתוכה רוכבי האופנים, ה"פלגים" של פרשים הפכו חיל רגלים ממונע ("דרגוני-המנוע") על "קומנד-קרוס" וגיפים בעיקר, שבירו עצמת-אש אבטור מסית גדולה, והוא מהווה את המשענת העיקרית של הבריגדה-הממוכנת. בצד גדודי-האופנוע (בעלי עצמת-אש ניכרת אף הם) ויחידות מקובצות של תותחים ג'ט. גרורים ותותחיסער. גדוד-השריון שיהא מאוגד בה יהיו רק מכשיר לביצוע משימות מסוימות; אולם עיקר כוחה של הבריגדה-הקלה החדשה הזאת — בעצמת אשה הג'ט. בעצמת-האש האבטור מסית ובניידותה.

(8) הגברת ההגנה הארמ.

מובן מעצמו הוא שפעולות יזומות של כוחות ממוכנים וניידים אפשריים רק תוך סיוע אוירי, (לפחות — מסוים), ולכן שוקד הצבא השביצרי על ריכוז מקומות חניה והמראה בטוחים ומפוזרים לצרכי חיל האויר שלו, ולהשלמת רשת הראדאר ע"י מנגנון צופים מסועף ביותר (כ-26 אלף איש) לציד הארטילריה הא"מ שלו בכלים החדשים ביותר (כלים רקטיים) *.

* אכן, הנהגת הכלים הרקטיים הא"מ. נתקלה בקשיים תקציביים. לעומת זאת, הולכים ומחליפים חלק מהתותחים הא"מ. של חיל-הרגלים בתותחים תלת-קנניים.

גייסים המאורגנים ב-9 דיביזיות, שלוש בריגדות-הריות ו-31 בריגדות-קלות, מונים כ-450 אלף איש, — מונות כאותו מספר עצמו "יחידות-העזר", שהן ברובן כוחות ההבטחה המרחבית, האנטי-מטוסית וכד', הסך-הכל של גדודים ופלוגות טריטוריאליים, וכן הפלוגות

המוזינות של "שרות העזר" * (כלומר אותו כוח-אדם שבדרך כלל מרותק מסיבות כלכליות אולם מאורגן לגיוס מידי להגנה על ישוביהם ומפעליהם הכלכליים), — מסייע ליצור אותו "עומק" טקטי-אופרטיבי הבא למלא במידת-מה את מקום העומק הגיאוגרפי-האיסטרטגי; והוא משחרר את מרבית כוחות-השדה לפעולות יזומות במסגרת האיסטרטגיה הדפנסיבית.

(5) יחידות ג'ט. גדולות.

נוסף על היחידות הנ"ט. של הגדודים והרגימנטים, יצר הצבא השביצרי גופים גדולים ביחס (24 ו-36 תותחים) של כוח ג'ט. ממונע ושל תותחיסער (משחיתי-טנקים) — לרשותן של המסגרות האופרטיביות (דיביזיות וקורפוסים) **.

(6) הגברת אמצעי ג'ט. ואימון ג'ט. בחיל הרגלים.

מספר רימוני-הרובה הנ"ט. הוגדל באופן ניכר ביחידות הרגלים; וכן נמצא הרובה הנ"ט. בתהליך של החלפה ע"י "קנה-שריון" ("כזוקה"). אשר לאימון, הוזכרה כבר לעיל דעתו של קצין שביצרי האומרת, שנשק זה צריך להיהפך לנשק אישי, בדומה לרובה. שינויים בכיוון זה בתכנית האימונים, וכן הקמת מטוחים ג'ט. על יד המטוחים הרבים לנשק-קל הקיימים בשביצריה, והטלת החובה

* או, לפי הסידור החדש, "פלוגות-שמירה" ו"הגנת מפעלים", של "ההגנה המקימית" שבמסגרת ה"שירות-הטריטוריאלי".

** כן מוצעו (באמצעות גיפים) התותחים הא"מ. בני 20 המ"מ אשר ליחידות-הרגלים (שיצלחו, כידוע, גם לפעולה נגד שריון-קל) — ורוכזו ברגימנטים, כפלוגות שלמות (תחת מחלקות — בגדודי-רגלים) — המער.

מסקנות

ב. לגבי ההגנה

מפקדילקח אלה, נסיונם של צבאות גדולים וקטנים, אפשר להסיק את המסקנות הבאות:

א. לגבי התקפה-משורית

(1) הקפדה על שני השלבים האיס-טרטגיים: — הקהית, "להבה-החנית" ושבי-רתו — שאינם ניתנים לביצוע האחד בלי השני.

(2) הערך המכריע של מערך-הגנה עמוק וצפוף, הנפרס על פני זירת-המלחמה כולה — דבר שניתן להתגשם רק ע"י שילוב הצבא הסדיר וגופים מיליציוניים-המונחים מקומיים.

(3) ההכרח להעלות את כושרו של החייל-הרגלי להלחם בשריונים באמצעיו הוא, ולהעלות את האימון הנדרש לכך לדרגה שתהא שזה לזו של כל שאר המקצועות-הראשיים האחרים בהכשרת-החייל.

(4) קביעת הדגש בהיווי יחידות תותחים נ"ט. — גרורים, ממונעים, בעלי היסע-עצמי

(1) שימוש-בכוחות שריון לפי תכנון-תיהם היסודיות כמכשיר תמרון מהיר ומכריע, כמעין "חיל-פרשים חדש" אשר אין לכבול אותו ע"י "מנטליות-רגלית".

(2) חשיבות ההיערכות וההתאגדות האופרטיבית הנכונה של התקפה-משורית, תוך שמירה על מקומות התורפה של "להבה-החנית", ובעיקר — אגפיו ועורפו וצירי-ההספקה שלו, ביבשה ובאוויר.

(3) האיזון הנכון בין הגורמים השונים בתוך השרשרת-הטקטית המשורית: ובראש ורא-שונה הקפדה על העקרון, שהטנק מחוסר אונים ללא חיל-רגלים משורין — וכן להיפך.

מהלומת-שריון — כיצד?

יש אומרים, שהשריון ירד מהבמה כנשק מיושן. ומנמקים עכשיו סברה זו בהתפתחות המהירה של אמצעים נגד-טנקיים בשנים האחרונות. נכון הוא, שטנקים אינם יכולים לפרוץ מערך נ. ט. יציב, באותה מידה שחיל-הפרשים בזמנו לא היה מסוגל להבקיע חזית מגובשת של נושאי-דמחים. כן נכון הוא, כי הולכים ומצטמצמים המקרים שהטנק לא יפגש עם נשק נ. ט. במספר וביכולת הולכים וגדלים. אולם, אין להסיק מכאן את המסקנה — שהטנק הוא מיושן, כשם שגם חיל-הפרשים נשאר חיל-הכרעה עד אמצעי המאה ה"ט. אם השריון אינו יכול להסתער הסתערות ישירה על מערך נ"ט. — הרי יכול הוא לתמרן סביבו. וכזאת ארע בכל החזיתות של מלחמת-העולם השניה, במיוחד בחזית הרוסית...

אי אפשר להגדיר מלחמת בזק, בפשטות: — כפריצת פתח במערך-האויב ואחר כך החדרת גייסות ממוכנים דרכו. למלחמת-בזק נודעת משמעות עמוקה יותר, היינו — שיתוק הגוף הלוחם של האויב ע"י פגיעה במוחו, בפיקודו ובמטהו.

מהו הרעיון היסודי בנצחוננו של אלכסנדר-מוקדון בארבלה? חיל-הרגלים שלו ריתק את הגוף העיקרי הפרסי, ובו בזמן הנחית חיל-הפרשים, הכבד, המקדוני מכה במקום-תורפה וחדר ישר לעמדת-הפיקוד של המלך הפרסי, מוח-הקרב. ברגע שהמלך נס מהשדה, התפורר כל מערך-הקרב הפרסי מאליו.

נצחונות-הבזק של מלחמת-העולם השניה — הושגו לפי אותם העקרונות. — בפולין הצליח השריון הגרמני, בשיתוף עם האוויריה, לשחק את הפיקוד של הצבא הפולני מקץ 48 שעות לפרוץ-המלחמה. כתוצאה מכך, התפורר הצבא הפולני מאליו. על המערכה בצרפת כתב קצין-מטה צרפתי — "הרי זה כחלום רע: המטה-הכללי

ותותחיסער — ככלי ביד הפיקוד-האו-
פרטיבי.

(5) ההתקפה-הנגדית הטקטית והאופר-
טיבית כשלב סופי ומכריע בהדיפת התקפה-
משורית, שלבצעו אפשר רק תוך הפעלת יחידות-
שריון ויחידות ממוכנות.

(6) הפתרון לארץ קטנה, שאינה מסוגלת לבנות
ולהחזיק יחידות שריון גדולות לתפקיד שצוין לעיל,
ניתן ביצירת יחידות ממוכנות, שמודגשת
בהן עצמת האש-האבטומטית, הארטילרית, הנ-ט,
והניידות — והשריון מהווה בהן את „ראש-החץ“, אבל
לא את החלק העיקרי מבחינה כמותית.

(7) ריבוי גופים כאלה גם על חשבון
החלשה כמותית של היסוד-המשורין
שבהן עד לגבול מסוים, מגביר את יכולת-
התימרון והגמישות האופרטיבית.

(8) קשר הדוק, בל ינותק בין חיל-
האוויר וחיל-השריון, בהתקפה ובהגנה —
בכל הרמות: ב„רמה“ האיסטרטגית, האופרטיבית
והטקטית.

מי שיבקש להסיק מפרק-לקח אלה גם מסקנות
לשימוש בהן בתנאינו אנו, יצטרך כמובן להביא
בחשבון את הגורמים הבאים:

1. את תנאי הגיאוגרפיה-הצבאית
שלנו, לפיהם מרבית שטח ארצנו נוחה להתקפת
שריון, ובו מספר אזורים קריטיים, שנודעת להם
מבחינה זאת, חשיבות ממדרגה ראשונה.

2. את השימוש שנהגו אויבינו בכוחות-השריון
שלם במלחמת השחרור, בהפעילם אותו כנשק תומך
בחיל-הרגלים בלבד ולא כמכשיר תמרון אופרטיבי
ואיסטרטגי.

3. המסקנות שאויבינו עלולים לה-
סיק ממפלתם, במגמה לנסות ולהגיע להכרעה
אופרטיבית מהירה.

4. נסיונונו אנו, החיובי והשלילי כאחד,
עם יחידות ממוכנות בעלות הרפב שונה.

כמו בכל השטחים, כן גם בשטח זה, רק המיזוג
— של עקרונות כלליים ושל לימוד מדוגמאות הקרר
בות לנו, בעזרת נסיונונו המעשי ממש, עשוי להעלות
את הפתרון המבוקש.

הצרפתי משותק ע"י הקצב של מלחמת-תנופה, שאינו עולה בקנה אחד עם תקנוניהם ומוחותיהם
של הגנרלים הצרפתיים, שעודם חיים ב-1914.
במערכה על תוניס שיתק הבוק של בנות-הברית את הפיקוד הגרמני. גנרל פון-ארנטי,
מטות הקורפוסים והדיביזיות שלו, — הכל נסו. עד ראיה כותב: „טנקים שלנו עברו דרך
שדות-תעופה, בתי-מלאכה, מחסני-דלקות-חמושת ועמדות-תותחים של הגרמנים. הם לא נעצרו
לקחת שבויים — — — הגנרלים הגרמניים חדלו מלתת פקודות, איבדו כל מגע עם המצב
המשתנה. בין לילה הפך המחנה הגרמני להמון פרוע.“

בנורמנדיה אנו רואים אותו דבר: — מהלומת-הבוק המשתקת את פיקוד-האויב.
העקרונות לא השתנו — התכסיסים השתנו; שכן תכסיסים הם פעולות המותאמות
לתנאים, והתנאים תמיד משתנים. כך יפה כוחם של עקרונות-המלחמה-הממוכנת כפי שנקבעו
ב-1931 גם עתה, אם-כי גנרל פטון מימש את העקרונות הללו ע"י תכסיסים אחרים, כדלקמן:

- (1) שיתוק מספר גזרות קצרות של מערך-ההגנה הגרמני ע"י הפצצה כבדה מן האוויר.
- (2) פריצת המערך בחיפזיה של הפצצה אווירית וייצובם של אגפיה-החדירות ע"י חיל-הרגלים.
- (3) הבקעת בוק של המערך הגרמני ע"י זרם משורין וממוכן, הפורץ בגעש בעד הפרצות.
- (4) הסיסמה שניתנה לגייסות השריון: „אל תעצר בשום פנים“. לפי כך, תקף
השריון הכל: סוללות, מטות, שירותים-עורפיים, והאנדלמוסיה שנתרחשה בשל-כך —
מנעה מהפיקוד הגרמני לערוך תכנית-נגדית ולבצע.

מכאן — התקפת השריון היא כקלע למוח ולא כנסיך לחתוך בתרים בתרים מגוף-
האויב;

מלחמת שריון היא יותר מלחמה של יכולת-מחשבתית מאשר של שרירים, של
אינטלקט — יותר מאשר של חומר-נפץ.

מיוזינגרל פולר

